

Konferencja®
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce

STANOWISKO KPF

w sprawie

**projektu ustawy o komornikach sądowych
(projekt z dnia 22 listopada 2016 r.)**

oraz

**projektu ustawy o kosztach komorniczych
(projekt z dnia 26 października 2016 r.)**

Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce – Związek Pracodawców powstała 27 października 1999 roku i obecnie skupia ponad osiemdziesiąt kluczowych przedsiębiorstw z wielu sektorów polskiego rynku finansowego, w tym bankowości, zarządzania wierzytelnościami, doradców i pośredników finansowych, instytucji pożyczkowych, zarządzających informacją gospodarczą i kredytową, odwróconej hipoteki w modelu sprzedażowym oraz ubezpieczeń. KPF to Członek Rady Rozwoju Rynku Finansowego, powołanej do życia przez Ministra Finansów Rzeczypospolitej Polskiej oraz Członek prestiżowej organizacji samorządowej europejskiego przemysłu kredytowego EUROFINAS (European Federation of Finance House Associations), zrzeszającej siedemnaście krajowych organizacji, reprezentujących ponad 1.200 instytucji finansowych. KPF ma w swoim dorobku badawczym już kilkaset raportów, koncentrując się merytorycznie na obszarze kredytu.

KONTAKT W SPRAWIE STANOWISKA

Marcin Czugan
Radca Prawny
Wiceprezes Zarządu
510-049-177
mczugan@kpf.pl

Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce – Związek Pracodawców
ul. Długie Pobrzeże 30
80 – 888 Gdańsk
info@kpf.pl

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE DO STANOWISKA	5
II. UWAGI O CHARAKTERZE OGÓLNYM	6
III. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU USTAWY O KOMORNIKACH SĄDOWYCH	10
1. Osobiste wykonywanie czynności przez komornika (art. 3)	10
2. Protokół stanu faktycznego (art. 3 ust. 3 pkt 3).....	10
3. Forma pozyskania informacji (art. 4 ust. 3)	12
4. Status komornika (art. 5 ust. 1 i 2).....	12
5. Prowadzenie kancelarii komorniczej (art. 7 ust. 1).....	13
6. Wybór komornika (art. 10)	13
7. Odsunięcie komornika (art. 20)	17
8. Dni i godziny przyjęć interesantów (art. 28).....	17
9. Przekazanie wyegzekwowanych należności (art. 32 ust. 2).....	17
10. Brak odpowiedzialności zastępcy komornika (art. 33 ust. 3)	17
11. Składki członkowskie (art. 36)	17
12. Odpowiednie stosowanie Kodeksu pracy (art. 38 ust. 4)	18
13. Limitowanie dni wykonywania obowiązków w ramach samorządu (art. 38 ust. 8).....	18
14. Kancelaria w razie odwołania lub przeniesienia komornika (art. 43).....	18
15. Likwidacja kancelarii (rozdział 4)	18
16. Samodzielność aplikanta komorniczego (rozdział 5).....	19
17. Maksymalny czas trwania asesury (art. 92 ust. 1 pkt 4).....	19
18. Uprawnienia asesorów komornicznych (art. 95).....	19
19. Koszty działalności i wynagrodzenie prowizyjne (rozdział 7)	20
20. Koszty przekazywania wyegzekwowanych świadczeń (art. 96)	21
21. Opłata egzekucyjna i wynagrodzenie prowizyjne (art. 97).....	21
22. Elektroniczne akta postępowania (art. 100).....	22
23. Nadzór nad komornikami (rozdział 8)	23
24. Członkowie samorządu komorniczego (art. 162 ust. 1)	23
25. Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego (art. 164 ust. 1 i art. 165 ust. 2)	23
26. Liczba członków i kadencja Krajowej Rady Komorniczej (art. 167 ust. 2)	23
IV. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU ZMIAN W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH	24
1. Asysta Policji (art. 181 pkt 5)	24
2. Doręczenie formularza skargi na czynności komornika (art. 181 pkt 6 lit. b)	24
3. Oczywiste naruszenie prawa przez komornika (art. 181 pkt 6).....	25
4. Utrwalenie czynności egzekucyjnych za pomocą urzędu rejestrującego (art. 181 pkt 10) ...	25
5. Ustalanie prawa własności ruchomości (art. 181 pkt 18)	26
6. Oszacowanie przez biegłego (art. 181 pkt 20)	26
7. Wykreślenie hipoteki (art. 181 pkt 27)	26
8. Plan podziału (art. 181 pkt 28).....	26
9. Odwołanie prezesa sądu rejonowego (art. 183 pkt 4).....	27
V. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU USTAWY O KOSZTACH KOMORNICZYCH	28
1. Opłata egzekucyjna (art. 3 ust. 3)	28
2. Bezskuteczność postępowania a koszty (art. 9 ust. 6).....	28
3. Zwrot kosztów czynności podejmowanych poza rewirem (art. 10)	28

4. Celowość zaliczek (art. 11 ust. 2).....	28
5. Zwrot wydatków (art. 16).....	28
6. Rozliczenie zaliczki (art. 18).....	29
7. Opłata od wniosku (art. 22).....	29
8. Koszty postępowania a jego umorzenie (art. 28 ust. 1).....	30
9. Niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego (art. 29).....	32
10. Opłata za udział w usunięciu oporu dłużnika (art. 35).....	32
VI. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU ZMIAN W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH	34
1. Zwrot kosztów czynności podejmowanych poza rewirem (art. 47 pkt 2).....	34
2. Koszty zastępstwa prawnego (art. 47 pkt 2).....	34
3. Opłata sądowa za wyjawienie majątku (art. 48 pkt 2).....	34
4. Wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji (art. 48 pkt 5).....	35
VII. PODSUMOWANIE	35
VIII. ZAŁĄCZNIKI DO STANOWISKA	36

STANOWISKO KPF

w sprawie projektu ustawy o komornikach sądowych (projekt z dnia 22 listopada 2016 r.)
oraz projektu ustawy o kosztach komorniczych (projekt z dnia 26 października 2016 r.)

I. WPROWADZENIE DO STANOWISKA

Konferencja Przedsiębiorstw Finansowych w Polsce – Związek Pracodawców (dalej „KPF”) to organizacja zrzeszająca ponad 80 kluczowych przedsiębiorstw z rynku finansowego, w tym banki, firmy pożyczkowe, doradców i pośredników finansowych, firmy zarządzające wierzytelnościami, oferujące produkty odwróconej hipoteki w modelu sprzedażowym, biura informacji gospodarczej, firmy ubezpieczeniowe i inne przedsiębiorstwa dostarczające informacji i rozwiązań informatycznych wspierających procesy podejmowania decyzji kredytowych. KPF to także od 1999 roku aktywna merytorycznie strona społeczna procesu legislacyjnego.

KPF z uwagą zapoznał się z **projektem ustawy o komornikach sądowych** (projekt z dnia 22 listopada 2016 r.), dalej jako „Projekt u.k.s.”, oraz z **projektem ustawy o kosztach komorniczych** (projekt z dnia 26 października 2016 r.), dalej jako „Projekt u.k.k.”. Rozumiejąc i popierając kierunkowo postulat kompleksowego uregulowania ustroju i zasad wykonywania zawodu komornika sądowego, jak również wprowadzenia przejrzystych zasad finansowania systemu egzekucji sądowej, pragniemy wskazać, że część ze szczegółowych rozwiązań proponowanych w Projekcie u.k.s. i Projekcie u.k.k. budzą nasze duże wątpliwości i zastrzeżenia. **Z uwagi na obszerność zaproponowanych zmian, a także z powodu ich fundamentalnego wręcz znaczenia dla systemu egzekucji sądowej, wnosimy o zorganizowanie przez Ministerstwo Sprawiedliwości konferencji uzgodnieniowej, dla celów merytorycznej dyskusji z szerokim gronem interesariuszy.**

W związku z przedstawionym nowym kształtem podstaw prawnych procesu egzekucji komorniczej, poniżej przedstawiamy uwagi do najważniejszych założeń legislacyjnych. Projektodawca z dotychczasowej jednej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r (Dz.U. 1997 nr 133 poz. 882), wyodrębnić planuje dwie nowe ustawy: ustawę o komornikach sądowych oraz ustawę o kosztach komorniczych. **Konieczne więc staje się przedstawienie uwag do obu regulacji łącznie z uwagi na ich nierozzerwalny wpływ na system egzekucji w Polsce.**

W niniejszym dokumencie KPF pragnie zgłosić uwagi i komentarze do obu Projektów ustaw, których uwzględnienie pozwoli osiągnąć zakładany przez projektodawców cel, jakim jest zwiększenie skuteczności egzekucji sądowej, przywrócenie zaufania do zawodu komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego oraz zwiększenie motywacji dłużników do dobrowolnej spłaty zobowiązań stwierdzonych tytułami egzekucyjnymi.

Bardzo liczymy na uwzględnienie zaprezentowanych poniżej wniosków i postulatów oraz deklarujemy pełne merytoryczne wsparcie w procesie legislacyjnym tych niezwykle istotnych regulacji.

II. UWAGI O CHARAKTERZE OGÓLNYM

Wskazujemy, że profesjonalizacja i wzrost skuteczności egzekucji sądowej przekłada się na pozytywne efekty ekonomiczne, finansowe, podatkowe i gospodarcze, zarówno dla konsumentów, przedsiębiorców jak i samego państwa. Co warte odnotowania, ma także kapitalne znaczenie dla wzrostu szacunku dla stanowionego w Polsce prawa i podniesienia społecznej moralności finansowej¹. Pogorszenie się zaś skuteczności egzekucji komorniczej oznaczałoby pogorszenie wskaźników płynności finansowej przedsiębiorstw, a w efekcie podniesienie presji na obniżanie płac w przedsiębiorstwach, czy likwidację miejsc pracy, a tym samym nowe problemy dla budżetu kraju. Nie należy bowiem zapominać, iż problem nieskutecznej, nieefektywnej egzekucji sądowej dotknie wszystkie kategorie wierzycieli – od pojedynczych wierzycieli-konsumentów, po wierzycieli masowych we wszystkich branżach. Skutki dla budżetu państwa pojawiają się niemal natychmiast, gdy Skarb Państwa, jako większościowy akcjonariusz instytucji kredytowych (PKO BP S.A., PEKAO S.A., Alior Bank S.A.) – zwłaszcza w dobie tzw. repolonizacji banków - nie będzie mógł skutecznie, w rozsądnym terminie, dochodzić swoich należności.

Dlatego świadomość ewentualnych pozytywnych, ale i negatywnych skutków zmian prawnych w sektorze komorniczym musi skłaniać do tego, by były one poprzedzone rzetelną i kompleksową analizą ich wpływu na skuteczność i efektywność egzekucji.

Zaproponowane zmiany niosą ze sobą szereg nowych uregulowań i rozwiązań niestosowanych w dotychczasowym procesie postępowania egzekucyjnego. Zaznaczyć należy, że **założenia do regulacji oparto o dane o egzekucji sądowej za 2015 rok**, który to rok był bardzo specyficzny z uwagi na zmiany w obowiązującej ustawie o komornikach sądowych i egzekucji z dnia 29 sierpnia 1997 r., które weszły w życie 8 listopada 2015 r. i spowodowały lawinowy napływ spraw do kancelarii komorniczych przed tą datą. **Dane za pierwsze trzy kwartały 2016 roku pokazują spadek zarówno ilości spraw kierowanych do egzekucji, jak i spadek dochodów kancelarii oraz zatrudnienia w tychże.**

Eksperti KPF dokonali analizy danych, zebranych od Członków KPF – grona 7 firm członkowskich KPF, liderów rynku zarządzania wierzytelnościami. Poddano analizie współpracę z komornikami, jaką podejmują te firmy – wierzyciele wtórni, by dokonać merytorycznej weryfikacji zjawiska skuteczności egzekucji komorniczych prowadzonych na wniosek tych firm. Zbiorcze zestawienie danych i wyników znajduje się w Analizie, stanowiącej załącznik nr 2 do niniejszego stanowiska. **Wnioski z analizy tych danych są następujące:**

1. Maleje skuteczność egzekucji komorniczej (wskaźniki wartości wpłat od komorników ze spraw do wartości spraw w obsłudze, co ujawnia trend w obniżce wskaźnika skuteczności w latach 2014 – 2016 (do września) – odpowiednio: 6,3%; 5,3%; 4,5%.
2. Maleje przeciętna skuteczność egzekucji wznowionych (reegzekucji) w tym samym okresie – odpowiednio: 2,65%; 1,17%, 0,80%.
3. Maleje skuteczność liczona jako „liczba wpłat od komorników do liczby spraw w obsłudze” - % spraw z wpłatą (%) wynosił w analizowanym okresie odpowiednio: 20%; 17%, 16%.

¹ zob. Raport KPF autorstwa Prof. Dr hab. Anny Lewickiej Strzateckiej: *Moralność finansowa Polaków. Raport z badań*. Gdańsk-Warszawa, maj 2016 r.

4. Ujawniająca się tendencja w roku 2016 o drastycznym spadku liczby spraw, przekazanych do egzekucji – konieczność obserwacji tego zjawiska w końcu roku 2016 i w roku 2017 – tworzy ryzyko mniejszej liczby spraw nawet niż w roku 2014 i ryzyko narastających problemów finansowych kancelarii komorniczych, jeśli taka sytuacja się utrzyma, a nadto stawki za czynności komornicze zostałyby obniżone.
5. Można postawić tezę o rozbieżności wniosków z analiz odnośnie skuteczności egzekucji, prowadzonej w Ministerstwie Sprawiedliwości po wejściu w życie w listopadzie 2015 roku zmian w przepisach, odnoszących się do tego obszaru – brak uwzględniania spadku liczby spraw o nieco gorszym profilu spłaty z wniosków wierzycieli wtórnych może wprowadzać wątpliwości, co do ogłaszania zwiększenia skuteczności jako skutku tych zmian.²

W ocenie KPF, **w projektowanych regulacjach nie położono wystarczającego nacisku na dalszą digitalizację postępowań egzekucyjnych**, jak i samego procesu organizacji pracy w kancelariach komorniczych, co jest nie tylko oczekiwaniem środowiska wierzycielskiego, ale realizowałoby cel większej efektywności operacyjnej w kancelariach komorniczych, jak też stanowiłoby realną szansę na podniesienie skuteczności samego procesu egzekucyjnego w Polsce. Systematycznie postępująca digitalizacja postępowań egzekucyjnych i funkcjonowania kancelarii komorniczych, długoterminowo jest w stanie przynieść wyłącznie pozytywny skutek, który z pewnością wpłynie także na wzrost wskaźników skuteczności komorników sądowych. Kierunek informatyzacji, wytyczony nowelizacją Kodeksu postępowania cywilnego, która weszła w życie w dniu 8 września 2016 r., jest postrzegany przez środowisko wierzycieli jako duża szansa i nadzieja na poprawę stanu egzekucji sądowej. Sektor wierzycielski nie zdążył jeszcze antycypować niedawno wprowadzonych zmian, kiedy proponuje się zupełnie nowy system egzekucyjny, co do którego istnieją poważne wątpliwości i zastrzeżenia.

Przedstawiona treść nowych przepisów rodzi także obawę, co do ekonomicznych możliwości dalszego funkcjonowania na rynku szeregu kancelarii komorniczych. Zaproponowane w projekcie rozwiązania dotyczące finansowej strony procesu – według naszych analiz – mogą spowodować wręcz **zapaść finansową kancelarii komorniczych**. Dochody komorników zmaleją drastycznie, co spowoduje **eliminację z rynku w pierwszej kolejności komorników młodych i wykształconych**, krócej pracujących na własny rachunek. **Zmniejszy się więc ilość komorników, co utrudni dostęp do ich usług**. Spowoduje to **nieściągalność przynajmniej części długów** w Polsce i negatywne tego skutki w systemie gospodarczym. Co więcej, obniżenie opłat komorniczych przy jednoczesnym wprowadzeniu daniny publicznej od przychodów kancelarii, spowoduje redukcję kosztów działalności kancelarii, co będzie najbardziej widoczne w **redukcji zatrudnienia**. Proces ten dotknie zarówno pracowników biurowych, jak też aplikantów i asesorów. W efekcie powyższego **ucierpi skuteczność egzekucji, a czas jej trwania ulegnie znacznemu wydłużeniu**, co przyczyni się do **pogorszenia wskaźników makroekonomicznych kraju**.

Pojawiające się po analizie obu Projektów ustaw wątpliwości interpretacyjne, wpłyną przy tym znacząco na długość i skuteczność postępowań. **Zdezorganizują możliwość spełnienia roszczeń wierzycieli** i przyczynić się mogą do **zwiększenia ilości bezzasadnych skarg na czynności komornika** oraz **opieszałość postępowania**. Powstać może przy tym podobna niepewność prawna - jak ma to

---

² Analiza KPF: „Znaczenie egzekucji komorniczej oraz jej skuteczności - analiza na podstawie badań.” Gdańsk, grudzień 2017 r.

miejsce w chwili obecnej - w kwestii opłacania podatku VAT od czynności komorniczych, gdzie kwestia ta nadal nie została uregulowana i środowisko oczekuje na rozstrzygnięcie Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Sądu Najwyższego.

Egzekucję należności należy niewątpliwie traktować systemowo. KPF stoi na stanowisku, że nierozzerwalnie z problemem długów w Polsce jest związane pojęcie **hazardu moralnego**, który polega na zaciąganiu zobowiązań finansowych przy jednoczesnym stanie świadomości zobowiązanego o braku możliwości terminowego lub pełnego regulowania zaciąganych zobowiązań. W tym aspekcie problem długów w Polsce jest stałym atrybutem rzeczywistości i stanowi wrażliwy społecznie temat do rozważań przy czym aspekty proceduralne i prawne silnie zabawione emocjami wydają się wyraźnie dominować nad wymiarem zarówno społecznym jak i ekonomicznym zjawiska.

Wzrost skuteczności egzekucji komorniczej w Polsce przynieść mógłby wzrost szacunku dla Państwa i poprawić znacznie motywację dłużników do dobrowolnego regulowania wymagalnych zobowiązań. W naszej ocenie zaproponowane w projektach ustaw rozwiązania nie doprowadzą do wzrostu skuteczności procesu egzekucji, co więcej obawiamy się, że doprowadzić mogą do ograniczenia, ze strony wierzycieli, w kierowaniu określonych grup spraw do postępowania egzekucyjnego. W związku z takim stanem rzeczy spodziewamy się wzrostu zjawiska hazardu moralnego. System prawa, w którym brak jest skutecznej jego egzekucji nie może być uznawany za efektywny.

Wart zauważanie jest także problem jaki, bardzo realnie, pojawić może się z egzekucją należności sądowych i alimentacyjnych. Skutkiem wprowadzenia nowych rozwiązań będzie zapaść finansowa kancelarii komorniczych w różnych obszarach kraju obserwowana z różnym natężeniem. W efekcie powyższego **ucierpią znacząco wierzyciele alimentacyjni**, którymi w znacznej części są samotne matki i ich dzieci. Ryzyko upadłości kancelarii, długiego procesu ich likwidacji uniemożliwi zapewnienie elementarnych potrzeb uprawnionym do świadczeń tysiącom wierzycieli alimentacyjnych. Pozostawienie na długie miesiące najbardziej potrzebującej grupy wierzycieli bez środków do życia jest także jasnym sygnałem dla dłużników alimentacyjnych o możliwości unikania realizacji ciążącego na nich obowiązku.

W podobnej sytuacji - związanej z upadkiem części kancelarii i likwidacją kolejnych - znajdzie się **Skarb Państwa w związku z egzekucją wierzytelności sądowych**, jak również dotknie pozostałych wierzycieli.

W tym miejscu trzeba także zaznaczyć, że – zdaniem KPF – do stworzenia nowych przepisów regulujących kompleksowo system egzekucji komorniczej, konieczna jest **wspólna praca środowiska komorniczego, ustawodawcy, teoretyków prawa, dłużników, jak i środowiska wierzycielskiego**. Bez uzyskania opinii wszystkich stron biorących udział w procesach egzekucji roszczeń cywilnych, nie jest możliwe stworzenie kompleksowej i niebudzącej wątpliwości interpretacyjnych regulacji. W związku z powyższym, **postulujemy o włączenie do prac nad nowym kształtem regulacji praktyków reprezentujących środowisko wierzycieli oraz znawców przedmiotu reprezentujących środowiska**

naukowe. Takiej merytorycznej dyskusji sprzyjałoby zorganizowanie konferencji uzgodnieniowej, rekomendowanej przez KPF na wstępie niniejszego stanowiska.

Poniżej przedstawione zostały szczegółowe uwagi do zapisów projektu nowych regulacji, budzących nasze największe wątpliwości i obawy o kształt, szybkość i skuteczność postępowania egzekucyjnego w Polsce.

III. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU USTAWY O KOMORNIKACH SĄDOWYCH

(jednostki redakcyjne wskazane w nawiasie opowiadają jednostkom redakcyjnym Projektu u.k.s.)

1. Osobiste wykonywanie czynności przez komornika (art. 3)

Czynności terenowe winny być regułą w każdej ze spraw, w większości zaś podjęcie takich czynności jednokrotnie jest niewystarczające (z uwagi chociażby na nieobecność dłużnika, czy też konieczność sprawdzenia kilku adresów jednego dłużnika). Biorąc pod uwagę zasadę osobistego wykonywania czynności przez komornika, w kształcie proponowanym w art. 3 Projektu u.k.s., **przy rocznym wpływie spraw do kancelarii na poziomie 2.500 spraw, komornik w każdym z 240 dni roboczych w roku winien podejmować czynności w około 10 - 11 sprawach (przy założeniu jednokrotnej wizyty)**. Nie jest to fizycznie możliwe nie tylko na terenie właściwości sądu apelacyjnego, a nawet na terenie właściwości sądu rejonowego, przy którym działa komornik - zwłaszcza w rewirach obejmujących swoją właściwością miasto będące siedzibą sądu, jak i okoliczne mniejsze miejscowości i wsie, gdzie czas przejazdu pomiędzy poszczególnymi adresami często jest znaczny, a czasochłonność poszczególnych spraw zróżnicowana. **Zmiana taka spowoduje, iż w większości spraw czynności terenowe nie będą podejmowane w ogóle, nie wspominając już o terminowości podejmowanych czynności.**

Popieramy postulat powszechności działań terenowych, jakie powinny mieć miejsce w postępowaniach egzekucyjnych. Jednak art. 3 Projektu u.k.s., który stanowi o osobistym obowiązku podejmowania czynności przez komornika w każdym postępowaniu, **w praktyce doprowadzić może jedynie do paraliżu postępowań i w sposób znaczny wydłużyć ich trwanie**, co należy uznać za negatywny stan rzeczy - zarówno dla dłużnika jak i wierzyciela. Zwracamy uwagę na **catalog czynności "biurowych"**, jakie komornik będzie musiał wykonywać osobiście (e-sąd, ePUAP, zajęcia elektroniczne), a **których wykonanie determinować będzie jego nieobecność w terenie**. Takie rozwiązanie z pewnością przełoży się na niższą skuteczność procesu egzekucji komorniczej.

W świetle art. 3 ust. 2 Projektu u.k.s. powstaje także zasadnicze pytanie o **cel aplikacji komorniczej**, która w obecnym stanie prawnym jest etapem przygotowującym do zawodu komornika. Takie rozwiązanie – na co już wskazaliśmy – w praktyce przełoży się na spadek skuteczności i szybkości egzekucji, ale także **wpłynie negatywnie na poziom merytorycznego przygotowania asesorów do zawodu**. Przy takiej konstrukcji pozycji aplikanta i asesora komorniczego spodziewać można się także **mniejszej skłonności kancelarii do ich zatrudniania, a także redukcji ich wynagrodzeń**.

2. Protokół stanu faktycznego (art. 3 ust. 3 pkt 3)

Zgodnie z aktualnie obowiązującą regulacją - z wnioskiem o sporządzenie protokołu stanu faktycznego **przed wszczęciem postępowania** może wystąpić każdy, kogo praw dotyczy dany stan faktyczny, natomiast w trakcie trwania postępowania tj. **przed wydaniem orzeczenia na zarządzenie sądu lub prokuratora** (art. 2 ust. 2 pkt 3 obecnie obowiązującej ustawy o komornikach sądowych i egzekucji).

Zgodnie z projektowaną zmianą, sporządzenie protokołu stanu faktycznego odbywać się będzie wyłącznie na zarządzenie sądu lub prokuratora, przy czym w uzasadnieniu do projektu nie wskazano dlaczego ograniczono zakres podmiotów zlecających sporządzenie protokołu. Dodatkowo **projektowane zmiany nie regulują trybu wydawania wyżej wymienionego zarządzenia**, tzn. nie jest jasne, czy np. strona zamierzająca wszcząć postępowania sądowe będzie uprawniona do złożenia wniosku o wydanie zarządzenia o sporządzenie protokołu stanu faktycznego, i czy przyszła strona pozwana, będzie miała status strony, uczestnika w wyżej wymienionym postępowaniu, czy może sąd będzie wydawał przedmiotowe zarządzenie wyłącznie z urzędu.

Należy wskazać, że **gromadzenie dowodów** jest bardzo ważną czynnością zarówno przed wszczęciem postępowania sądowego, jak i w jego toku. Natomiast posiadanie istotnych dowodów na potwierdzenie składanych twierdzeń prowadzi do pozytywnego wyniku prowadzonej sprawy. Jednym z instrumentów prawnych pozwalających na uzyskanie wartościowego dowodu jest protokół stanu faktycznego. **Protokół stanu faktycznego jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., co w konsekwencji oznacza, że korzysta z domniemań autentyczności** (organ, które figuruje w dokumencie, jest tym, który ten dokument sporządził) **i prawdziwości** (domniemanie zgodności z prawdą tego, co zostało w dokumencie urzędowo stwierdzone). Domniemanie prawdziwości pozostaje tak długo prawdziwe dopóki nie zostanie obalone przeciwdowodem.

W ocenie KPF, **zlecenie sporządzenia protokołu stanu faktycznego** jest i tak obecnie rzadko stosowane, a dodatkowe ograniczenia możliwości korzystania z tego środka dowodowego sprawi, że protokół stanu faktycznego stanie się instytucją całkowicie martwą.

W uzasadnieniu nie przedstawiono jakiegokolwiek analizy, z której wynikałaby częstotliwość zlecenia komornikowi sądowemu sporządzenia protokołu stanu faktycznego „przed wydaniem orzeczenia”, (tj. w trakcie trwania postępowania) przez organy procesowe. Wielokrotnie na konferencjach branżowych oraz szkoleniach podkreślano znaczenie tej instytucji, w aspekcie działań komorników sądowych jako **organu ochrony prawnej**, a nie stricte organu egzekucyjnego. Pozbawienie możliwości korzystania z instytucji protokołu stanu faktycznego bezpośrednio przez zainteresowane podmioty, stanowi ewidentne zawężenie pola działalności komorników sądowych, które przekłada się na dwa istotne aspekty, całkowicie pominięte przez projektodawców. Po pierwsze, komornicy sądowi utracą szansę na pozytywne kreowanie własnego wizerunku, jako podmiotów pomagających obywatelom w gromadzeniu materiału dowodowego, w sprawach takich jak: zmiany stanu nieruchomości, przywłaszczenia znaku towarowego, naruszenia posiadania, zdarzeń drogowych itp. Po drugie, komornicy utracą źródło dodatkowego zarobkowania, które mogłoby zniwelować ujemne skutki związane z ograniczeniem ilości spraw wpływających do komornika spoza rewiru.

Nowa regulacja zapewne wbrew oczekiwaniom, które stawiano przed instytucją protokołu stanu faktycznego, przyczyni się do:

- 1) zwiększenia kosztów postępowania,
- 2) obniżenia jakości materiału dowodowego,
- 3) obciążenia sądów poprzez zwiększenie ilości wpływu spraw do rozpoznania,
- 4) spadku efektywności postępowań.

Rekomendujemy zatem przywrócić podmiotowi zainteresowanego, jako uprawnionego do korzystania z instytucji protokołu stanu faktycznego. Jednocześnie w celu zapobieżenia nadużyciom proponuje się wyraźne odseparowanie uprawnień komorników sądowych działających jako organ egzekucyjny od uprawnień związanych z czynnościami poza-egzekucyjnymi.

Jednocześnie przepis art. 3 ust. 3 pkt 3 Projektu u.k.s. winien zawierać delegację ustawową dla Ministra Sprawiedliwości do wydania rozporządzenia w sprawie szczegółowego trybu sporządzania protokołu. Rozporządzenie powinno również zawierać możliwość posiłkowania się przez komornika opiniami biegłych, z uwagi na fakt występowania takich substancji w sprawach trudnych zleczanych komornikom do protokołu stanu faktycznego.

KPF sprzeciwia się ponadto wprowadzeniu stałej opłaty za sporządzenie protokołu stanu faktycznego w wysokości 400 zł. Ze względu na różniące się między sobą przypadki, w których zleca się sporządzenie protokołu stanu faktycznego, **KPF postuluje pozostawienia opłaty w dotychczasowej wysokości.**

3. Forma pozyskania informacji (art. 4 ust. 3)

Brzmienie projektu wskazanego przepisu **nakłada na wszystkie kancelarie komornicze obowiązek wyposażenia w systemy teleinformatyczne.** Wiąże się to z koniecznością dokonania nakładów finansowych przez mniejsze kancelarie, gdyż wyklucza całkowicie zapytania składane w sposób tradycyjny. Uznać należy – jak wskazaliśmy na wstępie naszego pisma - **że ta zmiana z punktu widzenia wierzyciela jest pozytywna, gdyż może przyczynić się do zmniejszenia kosztów egzekucji i szybkości postępowania.** Niestety, część kancelarii komorniczych nie sprosta obowiązkowi dokonania koniecznych nakładów celem uzyskania dostępu tylko do zapytań elektronicznych. Nie oznacza to, że jakość obsługiwanych przez nie spraw jest niska. Wprost przeciwnie - są to małe kancelarie, w mniejszych miejscowościach, ściśle współpracujące z dobrym skutkiem z urzędami, celem uzyskania koniecznych informacji. Dodatkowo, argument o **zmniejszeniu kosztów postępowań jest pozorny z uwagi na możliwość wprowadzoną w dalszych projektowanych przepisach, a dotyczącą pobierania opłat od udzielonych informacji.**

Rozważyć też należy, co w przypadku awarii systemów, długotrwałego braku dostępu do zbiorów za pośrednictwem systemów teleinformatycznych. **Projektowany zapis wyraźnie odbiera komornikowi możliwość innej drogi pozyskania informacji** w trybie art. 4 ust. 1 Projektu u.k.s. w zw. z art. 761 k.p.c., co przełożyć się może na czas postępowania i zablokowanie możliwości działania komorników sądowych.

W związku z powyższym uznać należy, że zapis jest nieprecyzyjny i nie przyczyni się w pełni do podniesienia szybkości postępowań, co zapewne legło u podstaw jego zaproponowania.

4. Status komornika (art. 5 ust. 1 i 2)

Projektowane przepisy w aktualnym brzmieniu dostarczają wielu praktycznych kłopotów komornikom. Wprowadza się **bardzo niejasny status komornika, który jednocześnie: 1) nie będąc przedsiębiorcą,**

2) działa na własny rachunek, 3) nie będąc pracownikiem, 4) pozostaje w relacji z prezesem sądu w zakresie przyznawania urlopu.

Dodatkową niejasnością w zakresie statusu komornika jest kwestia możliwością opodatkowania komornika **podatkiem VAT** - w chwili obecnej powiększony skład NSA rozstrzyga kwestię czy komornicy są podatnikami VAT³. Wyrok ten będzie miał bardzo istotne znaczenie dla praktyki, co powinno być już antycypowane w nowej ustawie. Bardzo niejasno przedstawia się także status prawny komornika, jako **funkcjonariusza publicznego**, poprzez nadanie cech, które stanowią zbiór cech właściwych zarówno dla funkcjonariusza publicznego, jak i przedsiębiorcy. Nie rozwiąże to problemu statusu komornika sądowego, a wręcz przeciwnie – powstanie jeszcze większy zamęt i pole do interpretacji.

Funkcjonowanie kancelarii komorniczych i jasne ustalenie statusu jest kluczowe dla państwa prawa i nie powinno budzić jakichkolwiek wątpliwości interpretacyjnych. Komornik jako jedyny został wyposażony w zestaw narzędzi umożliwiających prowadzenie egzekucji sądowej, dlatego konieczne jest by jego status nie powodował wątpliwości i został jasno określony.

5. Prowadzenie kancelarii komorniczej (art. 7 ust. 1)

Zapis art. 7 pozostaje w sprzeczności z art. 5 ust 3 Projektu u.k.s., co do kwestii prowadzenia działalności. Rodzaj tejże, jak to określa Projekt „samodzielnej działalności”, jest nieuregulowany w jakichkolwiek innych przepisach.

Nadto zwrócić należy uwagę na sprzeczność z art. 39 ust 2 Projektu u.k.s., bo skoro mowa jest o tym, że komornik prowadzi jedną kancelarię, to jaki jest status komornika, który zastępuje innego komornika. Ponownie pojawia się zagadnienie statusu komornika. Wprowadzony zostaje chaos interpretacyjny, umożliwiający nadużycia oraz obejście przepisów limitujących liczbę procesowanych spraw w kancelariach. Dodatkowo niejasności te mogą wpłynąć na rozbieżne interpretacje podatkowe Dyrektorów Izby Skarbowych.

6. Wybór komornika (art. 10)

KPF negatywnie ocenia prawo wyboru przez wierzyciela komornika jedynie na obszarze właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii, co oznacza powrót do stanu sprzed nowelizacji z dnia 24 maja 2007 roku. **Zdecydowanie rekomendujemy zachowanie regulacji pozwalającej wierzycielowi na swobodny wybór komornika.**

Przyjęcie proponowanego ograniczenia przyczyniłoby się jedynie do **zmniejszenia konkurencyjności** wśród kancelarii komorniczych i **zniechęcenia komorników do inwestowania** w nowoczesne rozwiązania, sprzyjające większej skuteczności egzekucji. Jednocześnie ze zmianą tą wiązałyby się **zwiększenie kosztów działania wierzycieli**, jak również **osłabienie najbardziej przedsiębiorczych i**

---

³ Por. sygn. I FSK 1801/16.

zaangażowanych komorników, którzy stawiają na stały rozwój i podnoszenie efektywności prowadzonych postępowań.

Z opracowania pt. „Przyczyny niskiej skuteczności egzekucji sądowej w Polsce” z grudnia 2014 r. Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, autorstwa Andrzeja Antkiewicza, Kamila Kazimierczaka, Zbigniewa Woźniaka, wynika, że **średnia skuteczność egzekucji w Polsce wynosi 22%**. W ocenie KPF, **dalsze ograniczenie ilości przyjmowania spraw spoza rewiru nie wpłynie na wzrost wskaźnika skuteczności postępowań egzekucyjnych**.

Przyczyn opisanego powyżej stanu rzeczy należy upatrywać bezpośrednio w następujących ograniczeniach:

- 1) **Ograniczenie egzekucji z wynagrodzenia za pracę** (art. 87 i art. 87¹ Kodeksu pracy). Zgodnie z art. 87¹ § 1 pkt 1 k.p. - w przypadku prowadzenia egzekucji na podstawie tytułów wykonawczych stwierdzających obowiązek zapłaty innych należności niż świadczenia alimentacyjne, wolne od zajęcia jest minimalne wynagrodzenie za pracę (jeżeli pracownik uzyskuje wynagrodzenie w wysokości minimalnej i nie posiada innych składników majątku – egzekucja jest bezskuteczna, pomimo, że jest przedmiot majątku z którego można prowadzić egzekucję);
Rekomendacja: uchylenie przepisu art. 87¹ k.p. i powrót do regulacji z art. 87 § 3 i 4 k.p. (podobnej do regulacji z art. 141 ustawy o rentach i emeryturach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych).⁴
- 2) **Ograniczenie w zakresie Prawa bankowego**. Dnia 8 września 2016 r. weszły w życie zmiany w prawie bankowym (art. 54 ustawy - Prawo bankowe i art. 28 ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo kredytowych). Zgodnie ze zmianami wprowadzono kwotę wolną od zajęcia w wysokości 75 % minimalnego wynagrodzenia za pracę przysługującego pracownikowi zatrudnionemu w pełnym wymiarze czasu pracy (takie zwolnienie obowiązuje w każdym miesiącu kalendarzowym).
Rekomendacja: ze względu na brak analiz, statystyk dotyczących skuteczności prowadzonej egzekucji z rachunków bankowych po wejściu w życie zmian obu przepisów - KPF postuluje, aby wstrzymać się z wprowadzaniem tej zmiany, dając możliwość zaobserwowania skutków regulacji wprowadzonych do porządku prawnego w dniu 8 września 2016 r.
- 3) **Ograniczenia, które wynikają z artykułów 829, 831, 832, 833 § 5 i 6 k.p.c.**
- 4) **Szara strefa zatrudnienia** – w obecnych realiach nie jest możliwe funkcjonowanie człowieka bez uzyskiwania żadnych dochodów. Wielu dłużników jest zatrudnionych bez pisemnej umowy a osiąga dochody, które ukrywa przed wierzycielem, komornikiem, a komornicy nie mają żadnych prawnych instrumentów, aby ustalić dochody i temu przeciwdziałać.⁵
- 5) **Ograniczenia dotyczące uzyskania klauzuli wykonalności na małżonka dłużnika** – w obecnym stanie prawnym wierzyciel może uzyskać klauzulę na małżonka dłużnika, o ile wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą małżonka dłużnika.

⁴ por. z opracowaniem „Przyczyny niskiej skuteczności egzekucji sądowej w Polsce” z grudnia 2014 r. Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, autorstwa Andrzeja Antkiewicza, Kamila Kazimierczaka, Zbigniewa Woźniaka.

⁵ por. z opracowaniem pt. „Przyczyny niskiej skuteczności egzekucji sądowej w Polsce” z grudnia 2014 r. Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, autorstwa Andrzeja Antkiewicza, Kamila Kazimierczaka, Zbigniewa Woźniaka.

Użyte w uzasadnieniu Projektu u.k.s. sformułowanie „hurtownie komornicze” dotyczy zaobserwowanych dysproporcji, co do liczby i wartości spraw prowadzonych przez różne kancelarie komornicze. Należy jednak zauważyć, że dysproporcja ta powstała niewątpliwie z powodu większej efektywności niektórych kancelarii oraz udogodnień systemowych i operacyjnych zastosowanych w tych kancelariach. Zwłaszcza z punktu widzenia podmiotu, będącego serwiserem całych portfeli wiarygodności, a więc masowej obsługi spraw, współpraca z wybranym komornikiem przynosi wymierne korzyści. Zaproponowane przez niektóre kancelarie rozwiązania pozwalają bowiem na dużą oszczędność czasu dla wierzycieli, pracy i co najważniejsze przynoszą realne korzyści w postaci wysokiej ściągalności. Stąd nieuzasadniony wydaje się być zarzut, że przyjmowanie przez kancelarie komornicze zbyt dużej ilości spraw ma wpływ na niską ściągalność – w praktyce często sytuacja wygląda wprost przeciwnie. Duża ilość spraw trafia do tych, a nie innych kancelarii, bo współpraca przebiega dużo sprawniej i dzięki temu dochodzone roszczenia zaspokajane są w wyższym stopniu.

Jednocześnie, w świetle propozycji zmiany polegającej na zastąpieniu możliwości dokonywania przez wierzyciela wyboru komornika na obszarze całego kraju, możliwością dokonania takiego wyboru wyłącznie w granicach właściwości danego sądu apelacyjnego, z określonymi wyjątkami, w opinii KPF, **całkowicie zbędne stają się ograniczenia w zakresie wyboru wierzyciela wskazane w art. 10 ust. 4 Projektu u.k.s.** Nie tylko nie ma potrzeby dalszego ograniczania wyboru komornika przez wierzyciela, lecz także proponowane wskaźniki mogą prowadzić do powstawania licznych nieprawidłowości przy ich obliczaniu, co byłoby źródłem dalszych problemów. Co więcej, wydaje się, że **zaproponowane progi liczbowe są rażąco niskie** - praktycznie nie do spełnienia - co diametralnie i bezzasadnie ograniczy wierzycielowi wybór miejsca prowadzenia egzekucji.

Poza tym, przy wprowadzeniu zmniejszonego limitu przyjmowania spraw, **niezasadne jest pozostawienie wskaźnika 6-miesięcznej zaległości, determinującej możliwość przyjmowania przez komornika spraw spoza rewiru, w formie wyrażonej w art. 10 ust. 5 Projektu u.k.s.** Dla przykładu, w kancelarii prowadzącej dotychczas większość spraw spoza rewiru (czasami nawet w ramach jednego miasta, na terenie którego - tak jak we Wrocławiu czy w Warszawie - działa kilka sądów rejonowych), zaległość wyliczona w sposób określony w ust. 4 pkt 5 omawianego artykułu, nie zawsze świadczy o przewlekłości prowadzonych przez danego komornika postępowań. **Ustawodawca powinien wziąć tu pod uwagę problem praktyczny generowany przez postępowania dotyczące multidualników, w sprawach których często jedynym skutecznym zajęciem jest świadczenie periodyczne.** Nagminnie w tych postępowaniach wysokość kwot wyegzekwowanych jest całkowicie nieadekwatna do wysokości dochodzonych roszczeń – jednocześnie spraw takich komornikowi zakończyć bez wniosku wierzyciela nie wolno.

Wobec powyższego, przepis art. 10 ust. 5 Projektu u.k.s. należałoby zmodyfikować poprzez dodanie zapisu, iż **w liczbie spraw niezalążonych w poprzednim półroczu nie uwzględnia się spraw zawieszonych oraz spraw spłacających się, w których od dłuższego czasu prowadzona jest częściowo skuteczna egzekucja ze świadczeń periodycznych oraz dobrowolnych wpłat dłużnika nie posiadającego ujawnionego źródła dochodu czy też innego majątku (tzw. sprawy zakończone przedstanowczo).**

Analizując projekt komentowanego przepisu, konieczna jest szczegółowa analiza danych procesowanych spraw w dłuższej perspektywie czasu. **Niedawna nowelizacja ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nie jest na chwilę obecną w pełni miarodajna, a rynek nie zdążył jeszcze odpowiednio zareagować na wprowadzone zmiany. Nie należy wprowadzać nowych zmian, zanim nie minie określony okres czasu (minimum dwa lata), które pozwolą oszacować wpływ dokonanej zmiany na prowadzenie egzekucji.** Tak szybkie wprowadzenie kolejnej zmiany niesie za sobą także ryzyko niestabilności kluczowych procesów, co wpływa na sytuację ponad 2 mln zadłużonych Polaków, mających długi w instytucjach finansowych. Wierzyciele są zmuszeni do stałej zmiany działań operacyjnych, których nowe przepisy wymagają.

Nie sposób też nie spojrzeć na działalność kancelarii komorniczych, której podstawy działania zostają mocno zaburzone. Wiele z nich poczyniła wysokie wydatki inwestycyjne - zarówno personalne, jak i systemowe. Wprowadzone zmiany już zmusiły komorników do redukcji zatrudnienia, a kolejne zmiany stanu prawnego spowodują jedynie pogłębienie tego stanu.

Warto również zauważyć, iż w **art. 10 ust. 6** Projektu u.k.s., przy obliczaniu wskaźników, **nie wyłączono spraw, w których dokonano zarządzenia o zwrocie wniosku z powodu nieuzupełnienia braków formalnych** – w takich przypadkach nie dochodzi bowiem do wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Jednocześnie sytuacja, w której wierzyciel po złożeniu wniosku nie uści zaliczki, blokowałaby tym samym komornikowi możliwość przyjmowania spraw z wyboru.

Nasze zastrzeżenia budzi także projektowany **art. 10 ust. 8** w zakresie w jakim wymaga pisemnej zgody komornika na przyjęcie sprawy. Wobec faktu, iż **wymóg uzyskania pisemnej zgody komornika przyczyni się wyłącznie do wydłużenia postępowania, postulujemy rezygnację z tego obowiązku.**

Analogiczną uwagę należy odnieść do **art. 10 ust. 9** Projektu u.k.s., który przewiduje, że w sytuacji przekazania sprawy, jeśli w rewirze działa kilku komorników, komornik wzywa wierzyciela do wskazania w terminie 7 dni komornika, do którego akta mają zostać przekazane, zaś w przypadku braku odpowiedzi sam dokonuje wyboru komornika z rewiru. Projektowana regulacja jest kolejną propozycją, która **w sposób zupełnie niepotrzebny przyczyni się do wydłużenia czasu trwania postępowania egzekucyjnego.**

Należy nadto zwrócić uwagę, iż zgodnie z zapowiadaną przez Ministerstwo Sprawiedliwości reformą wymiaru sprawiedliwości, planowana jest m.in. zmiana struktury sądów powszechnych. Zgodnie z tą propozycją obecna struktura uległaby „spłaszczeniu” poprzez połączenie sądów rejonowych z okręgowymi, nad którymi w II instancji pozostałyby sądy apelacyjne. W wyniku przeprowadzenia reformy miałyby wzrosnąć liczba sądów apelacyjnych z obecnych 11 do około 40. Nadto zakładane podporządkowanie sądów rejonowych okręgowym doprowadziłoby do zdecydowanego zmniejszenia liczby sądów w I instancji. W konsekwencji uznać należy, iż proponowana zmiana ustroju sądownictwa przełożyłaby się z jednej strony na zmniejszenie obszarów apelacji, a z drugiej na wzrost wielkości rewirów komorniczych, w wyniku zmniejszenia ich liczby. Jednoczesne zmniejszenie liczby rewirów i zwiększenie liczby apelacji nieuchronnie prowadzi do zbliżenia wielkości ich obszarów.

Z powyższego wynika, iż ograniczenie wierzycielowi w art. 10 ust. 1 Projektu u.k.s. prawa wyboru komornika do obszaru właściwości sądu apelacyjnego, na którym znajduje się siedziba kancelarii komornika przy jednoczesnym wprowadzeniu zapowiadanej reformy ustroju sądów powszechnych doprowadzić może do niemal całkowitego pozbawienia wierzyciela możliwości wyboru komornika spoza rewiru. Tym samym regulacja ta stanie się bardziej restrykcyjna dla wierzycieli, niż ta obowiązująca przed wejściem w życie nowelizacji z dnia 24 maja 2007 roku.

7. Odsunięcie komornika (art. 20)

W ocenie KPF, **uprawnienie prezesa sądu rejonowego do „odsunięcia” komornika od wykonywania czynności, jest rozwiązaniem zbędnym.** W przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów prawa przez komornika, prezes sądu może wystąpić do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o odwołanie komornika ze stanowiska, co jest rozwiązaniem wystarczającym i zabezpieczającym uczestników postępowania egzekucyjnego.

8. Dni i godziny przyjęć interesantów (art. 28)

Przepis art. 28 zdanie drugie Projektu u.k.s., błędnie stanowi o zatwierdzeniu przez prezesa sądu rejonowego miejscowych warunków, zamiast o **zatwierdzeniu dni i godzin przyjęć interesantów**. Na tablicy informacyjnej u wejścia do kancelarii również podaje się dni i godziny przyjęć interesantów, a nie miejscowe warunki, jak wynikałoby z treści projektowanego przepisu. Postulujemy odpowiednią zmianę tego przepisu.

9. Przekazanie wyegzekwowanych należności (art. 32 ust. 2)

Projektowany art. 32 ust. 2 pozostaje w kolizji z treścią art. 97 ust. 7 Projektu u.k.s., stanowiącym o konieczności przekazania do właściwego urzędu skarbowego opłat egzekucyjnych, w części przekraczającej należne wynagrodzenie prowizyjne. Racjonalnym wydaje się wydłużenie terminu, o którym mowa jest w art. 97 ust. 7, gdyż w innym przypadku niemożliwym stanie się zadośćuczynienie wymogom przepisów.

10. Brak odpowiedzialności zastępcy komornika (art. 33 ust. 3)

Zgodnie ze wskazanym przepisem, komornik ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą za działania zastępcy będącego asesorem komorniczym, którego sam wskazał w swoim wniosku. Proponowane rozwiązanie tym samym powoduje, iż asesor sprawujący zastępstwo nie będzie ponosił jakiegokolwiek odpowiedzialności za swe działania lub zaniechania, przez co należy uznać tę propozycję jako niewłaściwą. **Odpowiedzialność asesora-zastępcy i komornika powinna być solidarna.**

11. Składki członkowskie (art. 36)

Jakkolwiek ustawowe ograniczenie wysokości składek na potrzeby samorządu komorniczego, wydaje się rozwiązaniem całkowicie zbędnym i nietrafionym, o tyle ograniczenie obowiązku uiszczania składek wyłącznie do komorników, w sytuacji, gdy członkami samorządu mają być również asesorzy

jest, w opinii KPF, w całości niezrozumiałe. **Proponujemy rezygnację z limitowania wysokości składki oraz objęcie obowiązkiem jej uiszczania także asesorów komorniczych.**

12. Odpowiednie stosowanie Kodeksu pracy (art. 38 ust. 4)

Biorąc pod uwagę, iż komornik jest funkcjonariuszem publicznym, wykonującym czynności na własny rachunek, całkowicie chybiona jest propozycja odpowiedniego stosowania do komorników przepisów Kodeksu pracy dotyczących urlopów pracowniczych. **Byłoby to rozwiązanie nie do pogodzenia i w całości sprzeczne z koncepcją pozapracowniczego charakteru działalności komornika sądowego.** Takie uregulowania nie występują ponadto w innych zawodach o podobnym charakterze.

13. Limitowanie dni wykonywania obowiązków w ramach samorządu (art. 38 ust. 8)

W ocenie KPF, nadmierną ingerencją w funkcjonowanie samorządu komorniczego, jest ograniczenie w wykonywaniu obowiązków w ramach organów tego samorządu do 10 dni w roku. Dotyczy to w szczególności działania komorników w radach izb komorniczych, które nie są objęte dyspozycją art. 38 ust. 9 Projektu u.k.s. Takie ograniczenie może pozbawić samorząd komorniczy możliwości wykonywania swych ustawowych zadań, do realizacji których jest uprawniony i przede wszystkim zobowiązany.

14. Kancelaria w razie odwołania lub przeniesienia komornika (art. 43)

Art. 43 Projektu u.k.s. może uporządkować kwestie związane z obsługą spraw prowadzonych przez ustanowionych zastępców oraz przyszłość takich kancelarii. Wskazanie, iż zastępca może prowadzić tylko sprawy niezakończone i z przekazania, jest jednoznaczne z tym, iż nie może przyjmować nowych spraw. Daje to wierzycielom pewność, że sprawa nie trafi do kancelarii, która może za chwilę przestać istnieć. Z powyższych względów, uznajemy tą propozycję za potrzebną i optymalną.

Podobnie w sposób jasny i przejrzysty wskazany jest sposób likwidacji kancelarii w przypadku braku kandydata do jej objęcia, łącznie z sytuacją gdy mamy do czynienia ze spadkobiercami komornika. Analizowany przepis wpłynie pozytywnie na kwestie związane z likwidacją kancelarii, jak i prowadzeniem kancelarii przez ustanowionych zastępców.

15. Likwidacja kancelarii (rozdział 4)

Rozdział 4 Projektu u.k.s., dotyczący likwidacji kancelarii, zasadniczo stanowi powielenie obecnie obowiązujących przepisów (ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2015 r. w sprawie trybu postępowania przy likwidacji kancelarii komorniczych), które jednakże nie regulują przedmiotowej materii w wystarczający sposób. W szczególności brak jest przepisów dotyczących tablic i pieczęci urzędowych, dokumentacji pracowniczej, wyposażenia kancelarii, zbiorów informatycznych itd. Zarówno obecne, jak i projektowane przepisy nie określają ponadto sposobu finansowania likwidacji przez zastępcę, zwłaszcza w zakresie archiwizacji, co zgodnie z naszą wiedzą, w praktyce wywołuje liczne komplikacje.

16. Samodzielność aplikanta komorniczego (rozdział 5)

Z uwagi na fakt, iż jak słusznie wskazuje się w uzasadnieniu Projektu u.k.s., **aplikacja ma na celu praktyczne przygotowanie do wykonywania zawodu**, za niewłaściwe należy uznać rozwiązanie nieprzewidujące możliwości samodzielnego wykonywania przez aplikantów określonych czynności. Możliwość powierzania aplikantom komorniczemu dokonywania, na zlecenie komornika, określonych czynności w dużej mierze przyczynia się do należytego przygotowania ich do wykonywania zawodu. **Zawężenie zakresu czynności możliwych do wykonania przez aplikantów komorniczych z pewnością wpłynie na czas trwania postępowania egzekucyjnego oraz jego skuteczność.**

17. Maksymalny czas trwania asesury (art. 92 ust. 1 pkt 4)

Rozwiązanie polegające na wprowadzeniu maksymalnego czasu trwania asesury należy ocenić krytycznie. Błędne założenie, że asesory jedynie przygotowują się do samodzielnego prowadzenia kancelarii komorniczej - a w konsekwencji zmuszanie wszystkich asesorów do założenia po upływie 6 lat asesury kancelarii komorniczej - spowoduje znaczne ograniczenie zainteresowania aplikacją komorniczą, a przez to spadek zainteresowania zawodem komornika. Należy ponadto zauważyć, że również sami komornicy mogą już nie być tak zainteresowani zatrudnianiem asesorów.

W ocenie KPF, nie można lekceważyć faktu, że **wiele osób zatrudnionych w charakterze asesorów nie jest w ogóle zainteresowanych tworzeniem własnych kancelarii komorniczych**, lecz kontynuowaniem zatrudnienia w istniejących kancelariach.

18. Uprawnienia asesorów komorniczych (art. 95)

Negatywnie należy ocenić propozycję ograniczenia uprawnień asesorów komorniczych. Uniemożliwienie im m.in. wykonywania czynności terenowych, za wyjątkiem upoważnienia asesora do samodzielnego ustalenia, czy dłużnik faktycznie zamieszkuje lub prowadzi działalność pod wskazanym adresem lub czy we wskazanym miejscu znajduje się majątek dłużnika, **spowoduje drastyczny spadek efektywności egzekucji i istotne wydłużenie czasu postępowania.**

Wymuszenie osobistego działania komornika we wszystkich sprawach – przy uwzględnieniu ilości zadań przez niego do wykonania - bez wątplenia spowoduje silnie odczuwalny spadek skuteczności prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Zwiększenie osobistego zaangażowania komorników w większą ilość spraw - wbrew przyjętym założeniom – może przyczynić się do zwiększenia ilości nieprawidłowości przy wykonywaniu czynności egzekucyjnych, a ponadto do redukcji stanu zatrudnienia w kancelariach komorniczych.

Należy mieć na uwadze, że zatrudnienie asesora ma na celu przede wszystkim **przygotowanie go do samodzielnego wykonywania zawodu komornika**, zaś w sytuacji, gdy istotne czynności zostaną wyłączone z jego obszaru działań, po powołaniu go następnie na stanowisko komornika sądowego, nie będzie miał on należytego doświadczenia w wykonywaniu działalności egzekucyjnej. **Przełoży się to na kwalifikacje i kompetencje komorników w nieodległej przyszłości.** Z drugiej strony, w sytuacji, gdy komornicy nie będą mogli zlecać asesorom przeprowadzenia egzekucji w wybranych sprawach

czy choćby dokonania określonych czynności, **wątpliwym staje się zasadność zatrudniania takich pracowników. Można sobie wyobrazić przy tym sytuację zgoła odmienną - to asesory będą faktycznie odpowiadać za funkcjonowanie kancelarii**, gdyż komornik będzie miał obowiązek osobistego wykonywania czynności egzekucyjnych w terenie i temu poświęcał większość swojego czasu.

W przypadku innych ustaleń, celem zapewnienia całkowitej pewności procesowej, prawidłowym zapisem **art. 95 ust 1 Projektu u.k.s.**, byłoby zmodyfikowanie zapisu do postaci „**kwoty 100 000 zł należności głównej**” – w takim wypadku zapewniona byłaby pewność w sprawach, gdzie w toku egzekucji dochodzone roszczenie przekroczyło 100.000 zł na skutek narastających odsetek.

Za nietrafne należy ponadto uznać rozwiązanie zawarte w **art. 95 ust. 4 Projektu u.k.s.**, przewidującym, że asesor może zostać upoważniony do samodzielnego ustalenia, czy dłużnik faktycznie zamieszkuje lub prowadzi działalność pod wskazanym adresem lub czy we wskazanym miejscu znajduje się majątek dłużnika, przy czym czynności te nie mogą się wiązać z zastosowaniem środków przymusu oraz działaniami o których mowa w art. 814 § 1 k.p.c. W ocenie KPF, **proponowana regulacja uniemożliwi skuteczne prowadzenie czynności w miejscu zamieszkania lub prowadzenia działalności przez dłużnika.**

Z drugiej strony, jeżeli asesor będzie asystował komornikowi w czynnościach terenowych, sparaliżowana zostanie praca bieżąca kancelarii, gdyż brak będzie osób mogących podpisywać korespondencję (aplikantowi nie będzie przysługiwało takie uprawnienie). Należałoby postulować, aby aplikantowi komorniczemu przysługiwały uprawnienia do dokonywania czynności egzekucyjnych na wzór art. 95 ust. 2, tj. na przykład do kwoty 25.000 zł, skoro na mocy art. 124 Projektu u.k.s. można mu wymierzyć kary dyscyplinarne, powinien mieć uprawnienie do dokonywania jakichkolwiek czynności. Wpłynęłoby to pozytywnie na sprawność funkcjonowania kancelarii komorniczych.

Kompromisowym rozwiązaniem, które osiąga zakładany przez ustawodawcę cel – powzięcie odpowiedzialności komornika sądowego za działania asesora komorniczego – byłoby dopuszczenie asesorów do wszystkich czynności komorniczych, przy jednoczesnym obowiązku uzyskania kontrasygnaty udzielnej przez komornika wszystkim czynnościom wykonywanym przez asesora. Pozwoliłoby to na formalną odpowiedzialność komornika sądowego za działania asesora sądowego, przy jednoczesnym zachowaniu skuteczności prowadzonych czynności.

19. Koszty działalności i wynagrodzenie prowizyjne (rozdział 7)

Regulację dotyczącą opłat egzekucyjnych i wynagrodzenia prowizyjnego komornika należy ocenić jako niespójną i niegwarantującą pokrycia kosztów prowadzonej działalności. W szczególności **Projekt u.k.s. nie przewiduje przypadku, w którym uzyskane opłaty egzekucyjne nie wystarczą na pokrycie takiej działalności, tj. poniesienia przez komornika straty.** Z przedstawionej propozycji przepisów wynika, że niezależnie od zaistniałych kosztów komornikowi należeć się będzie wyłącznie określony procent opłat egzekucyjnych - bez względu na ponoszone koszty.

20. Koszty przekazywania wyegzekwowanych świadczeń (art. 96)

Zupełnie niezrozumiałym jest przerwienie na komornika kosztów związanych z przekazywaniem wyegzekwowanych środków wierzycielowi. Przy jednoczesnym obniżeniu opłat egzekucyjnych, jest to zmiana, która negatywnie wpłynie na rentowność kancelarii. **Komornik zostaje obciążony całym katalogiem kosztów, dodatkowo zobligowanym - mocą innych zapisów ustawy - do tymczasowego pokrywania innych kosztów postępowań.** W świetle wdrażanych zmian, prowadzenie kancelarii komorniczych w szeregu przypadków stanie się po prostu nierentowne.

21. Opłata egzekucyjna i wynagrodzenie prowizyjne (art. 97)

W ocenie KPF, przyjęcie, iż opłata egzekucyjna będzie w całości dochodem Skarbu Państwa, a komornik sądowy otrzyma wynagrodzenie prowizyjne w wysokości uzależnionej od sumy uzyskanych w danym roku kalendarzowym opłat egzekucyjnych, jest rozwiązaniem **wysoce wadliwym i szkodliwym**. W szczególności **ustalenie degresywnej stawki prowizji stanowiłoby swoistą karę za skuteczne i efektywne prowadzenie sądowych postępowań egzekucyjnych**.

Zaproponowany sposób rozliczania wynagrodzenia, będzie skutkował **opieszałością w egzekwowaniu szczególnie wysokich należności jak w przypadku egzekucji z nieruchomości**. Jest to spowodowane tym, że komornicy, sprzedając kilka nieruchomości w ciągu roku, będą przekraczać dość szybko kolejne progi wynagrodzeń.

Taka regulacja nie tylko będzie działać niezwykle **demotywująco**, ale również będzie prowadzić do **drastycznych redukcji kosztów** prowadzenia kancelarii komorniczych, w tym przede wszystkim kosztów osobowych, a więc **zwolnień pracowników**. To z kolei doprowadzi w efekcie do zmniejszenia skuteczności egzekucji i wydłużenia czasu jej trwania. Z przeprowadzonych przez nas analiz wynika, że **działalność wielu kancelarii komorniczych przestanie się bilansować**, co doprowadzić może do licznych ich bankructw.

Co więcej, diametralnie inna będzie sytuacja nowych kancelarii. Uśredniając koszt założenia kancelarii komorniczej, który wynosi minimum 40.000 złotych, przy założeniu, że opłaty egzekucyjne stanowiące dotychczas główne źródło utrzymania kancelarii, zostaną diametralnie ograniczone i będą własnością Skarbu Państwa, nikła staje się możliwość zwrotu poniesionego wkładu.

Najważniejszą, najbardziej brzemiennej w skutki i wręcz rewolucyjną zmianą w projekcie jest przepis stanowiący, że opłata egzekucyjna ma być w całości dochodem Skarbu Państwa, a komornik otrzymuje prowizję. Wysokość tych prowizji wynosi: 99% do 500.000 zł, 80% do 1 000.000 zł, 75% do 1 500.000 zł, 70% do 2 000.000 zł, 60% powyżej 2 000.000. W istocie stanowi to dodatkowy podatek, który płaciłby komornik od swojego przychodu i swego rodzaju kara za skuteczne i efektywne działanie. Takie podejście działa nie tylko niezwykle demotywująco, ale również prowadzić musi do drastycznych redukcji kosztów, w tym przede wszystkim kosztów osobowych, a więc zwolnień pracowników kancelarii komorniczych. To z kolei doprowadzi do zmniejszenia skuteczności egzekucji i wydłużenia czasu jej trwania. Z analiz przeprowadzonych przez samorząd komorniczy oraz niezależnych ekspertów wynika, że **działalność wielu kancelarii komorniczych przestanie się**

bilansować, mówiąc obrazowo nawet kilkadziesiąt procent kancelarii zbankrutuje.

Ograniczenie możliwości wyboru komornika (art. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji), które weszło w życie 8 listopada 2015, spowodowało w ciągu niespełna roku redukcję zatrudnienia w kancelariach komorniczych o ok. 1000. Z naszych badań przeprowadzonych w tym okresie widać wyraźny spadek skuteczności egzekucji (por. „Znaczenie egzekucji komorniczej oraz jej skuteczność – analiza na podstawie badań”, stanowiąca załącznik nr 2 do stanowiska).

W związku z tym należy spodziewać dalszego wyraźnego spadku efektywności egzekucji, związanego ze stałym zmniejszaniem zatrudnienia w kancelariach komorniczych, co może spowodować osiągnięcie skuteczności na poziomie administracyjnym.

Realnie wydaje się również niebezpieczeństwo likwidacji kancelarii komorniczych. Już dziś obserwujemy zamykanie się kancelarii zarówno istniejących na rynku od wielu lat, jak i podmiotów nowych. Faktem jest, że kilkadziesiąt komorników już wpisało się na listę adwokatów, wielu innych rozważa zmianę zawodu po wejściu przepisów w życie. Liczba aplikantów komorniczych w bieżącym roku jest kilkukrotnie mniejsza niż w latach poprzednich.

Wątpliwości budzi także charakter prawny tej zmiany, gdyż opłata publiczna, jak zauważa większość komentatorów pobierana jest przez państwo bądź samorząd z tytułu czynności i usług publicznych, a zatem opłata projektowanego art. 97 tego charakteru nie ma. Wobec braku zmiany statusu komornika, który jest funkcjonariuszem publicznym, wykonującym czynności na własny rachunek, nie można mówić o zmianie statusu opłaty, która w dalszym ciągu powinna być wynagrodzeniem komornika za świadczone przez niego czynności. Mamy tu do czynienia z przejściem przez państwo skutków działania komorników, przy pozostawieniu całości kosztów po ich stronie co budzi również poważne wątpliwości zgodności takiego rozwiązania z konstytucją.

22. Elektroniczne akta postępowania (art. 100)

Pozytywnie należy ocenić instytucje elektronicznych akt postępowania, bowiem ułatwi to dostęp stronom do nich oraz przyspieszy postępowanie. Zarówno z punktu widzenia wierzyciela, dłużnika jak i komornika rozwiązanie to gwarantuje stały dostęp do spraw.

Zmiana ta z całą pewnością wpłynie na przyspieszenie prowadzonych postępowań egzekucyjnych. Jednocześnie dostęp do akt egzekucyjnych przez prowadzącego sprawę komornika i sądu prowadzącego nadzór nad egzekucją przełoży się na ukrócenie przestojów w prowadzeniu egzekucji oraz zapewni stronom postępowania pełniejszą wiedzę na jakim etapie znajduje się sprawa. Możliwe, że rozwiązanie to wpłynie na efektywność, także mniejszych kancelarii.

Niepokojący jest jednak zapis, który gwarantuje stały dostęp do akt Ministrowi Sprawiedliwości. Stała kontrola działalności komornika zagwarantowana jest przez nadzór sędziowski. Proponowane rozwiązanie narusza treść art. 2 Projektu u.k.s., nakładający wyłączny nadzór prezesa sądu rejonowego, przy którym komornik działa.

23. Nadzór nad komornikami (rozdział 8)

Popierając kierunkowo zwiększenie nadzoru nad komornikami sądowymi, wskazujemy, iż projektowany **system nadzoru nad komornikami może być nadmiernie rozbudowany**, co w dłuższym perspektywie może doprowadzić do paraliżu nie tylko samych kancelarii komorniczych, ale również do **paraliżu organów nadzorujących** (art. 104 ust. 1 Projektu u.k.s.).

Nieuzasadnione wydaje się przy tym pozbawienie Krajowej Rady Komorniczej uprawnienia do inicjowania postępowań dyscyplinarnych, które to uprawnienia przyznano organom nadzoru administracyjnego.

24. Członkowie samorządu komorniczego (art. 162 ust. 1)

Wątpliwym rozwiązaniem wydaje się nadanie asesorum statusu członków samorządu komorniczego.

Jednocześnie zgodnie z art. 164 ust. 2 Projektu u.k.s., Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego wybiera Prezesa Krajowej Rady Komorniczej, nie określając przy tym, kto może zostać wybrany na to stanowisko, co oznacza, że Prezesem będzie mógł zostać wybrany również asesor, co wydaje się opcją niedopuszczalną. Wzorem innych samorządów zawodów prawniczych, **asesorzy komorniczy winni mieć prawo do udziału w pracach organów samorządu poprzez swych przedstawicieli, jednakże bez czynnego i biernego prawa wyborczego**.

25. Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego (art. 164 ust. 1 i art. 165 ust. 2)

Przewiduje się, że najwyższą władzą samorządu zawodowego komorników będzie Krajowy Zjazd Samorządu Komorniczego, w którym mogą wziąć udział wszyscy członkowie samorządu komorniczego. Biorąc pod uwagę, że komorników sądowych jest aktualnie około 1.500, oraz że do samorządu mają zostać włączeni także asesorzy komorniczy, których jest obecnie niemal 1.900, uprawnionych do uczestnictwa w Krajowym Zjeździe będzie nawet 3.400 osób. Z uwagi na powyższe, **KPF proponuje wprowadzenie Zjazdu delegatów** (na wzór regulacji obowiązujących w innych zawodach prawniczych).

W przypadku utrzymania uprawnienia Ministra Sprawiedliwości do żądania zwołania Nadzwyczajnego Zjazdu w każdym czasie (art. 165 ust. 2 Projektu u.k.s), **należałoby zabezpieczyć w budżecie państwa środki na organizację takich Zjazdów**.

26. Liczba członków i kadencja Krajowej Rady Komorniczej (art. 167 ust. 2)

Zastrzeżenia KPF budzi liczba członków Krajowej Rady Komorniczej (po czterech z każdej izby komorniczej), co oznacza 44-osobową Radę. Biorąc pod uwagę, iż w Projekcie u.k.s. przewiduje się istotne ograniczenie dotyczące składek na samorząd komorniczy (art. 36), a także trudności w funkcjonowaniu tak licznego organu kolegialnego, **proponujemy rewizję liczebności Krajowej Rady**. Jednocześnie ograniczenie możliwość udziału w pracach samorządu wyłącznie przez dwie kolejne kadencje należy ocenić krytycznie, gdyż **może pozbawić samorząd powołania do Krajowej Rady osób o największym doświadczeniu i zaangażowaniu w funkcjonowanie samorządu**.

IV. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU ZMIAN W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH

(jednostki redakcyjne podane w nawiasie opowiadają jednostkom redakcyjnym Projektu u.k.s.)

1. Asysta Policji (art. 181 pkt 5)

Projekt art. 765 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej jako „k.p.c.”), przewidującego, iż w przypadku stwierdzenia oczywistego naruszenia przepisów prawa przez komornika, uzasadniającego podejrzenie popełnienia przestępstwa Policja, niezwłocznie powiadamia właściwego prezesa sądu rejonowego i może żądać od komornika natychmiastowego przerwania czynności, wprowadza **swoisty nadzór Policji nad czynnościami komornika**.

Zauważyć należy, że **funkcjonariusze Policji nie są merytorycznie przygotowani do sprawowania nadzoru nad przebiegiem sądowego postępowania egzekucyjnego**, stąd **zdecydowanie krytycznie oceniamy uprawnienie do żądania natychmiastowego przerwania czynności komornika** – funkcjonariusza wspomagającego wymiar sprawiedliwości. Jednocześnie w Projekcie u.k.s. nie przewiduje się jakiegokolwiek regulacji dotyczącej **odpowiedzialności za bezzasadne przerwanie czynności przez Policję**.

Z uzasadnienia projektu nie wynika przy tym, czym jest podyktowane to rozwiązanie w kontekście zasady związanej z szybkością, efektywnością prowadzonego postępowania egzekucyjnego, jak i celem związanym z projektem nowej ustawy o kosztach komorniczych – zgodnie z którym egzekucja po 1 stycznia 2017 r. ma stanowić mniejsze obciążenie dla stron postępowania. Dodatkowo z uzasadnienia Projektu u.k.s. wynika, że nowa ustawa ma zakładać utrwalenie pozycji komornika sądowego jako funkcjonariusza publicznego, posiadającego pozycję w toku postępowania egzekucyjnego analogiczną do funkcji sędziego. W ocenie KPF, **dodatkowa asysta Policji przy otwarciu lub przeszukaniu mieszkania dłużnika jawi się jako nadzabezpieczenie czynności**. Jednocześnie powyższe zmiany wpłyną na wzrost kosztów postępowania egzekucyjnego, które poniosą strony (przy założeniu, że egzekucja w Polsce osiąga 22% skuteczność - najprawdopodobniej będzie to wierzyciel).

Postulujemy rezygnację z powyższej propozycji.

2. Doręczenie formularza skargi na czynności komornika (art. 181 pkt 6 lit. b)

Negatywnie należy ocenić obowiązek komornika doręczania formularza skargi na jego czynności dłużnikowi, co może spowodować **znaczący wzrost wnoszenia bezzasadnych skarg**, a w konsekwencji doprowadzić do **paraliżu sądów** je rozpoznających, jak i do **wydłużenia postępowania egzekucyjnego**. Niewykluczone, że w niektórych przypadkach może również dojść do całkowitego jego zablokowania.

Obecna regulacja, przewidująca zamieszczanie pouczenia o możliwości wniesienia skargi, jest wystarczającą regulacją chroniącą interesy dłużnika w tym zakresie. Ewentualnie należałoby wprowadzić maksymalny termin dla sądów, do rozpatrzenia skargi na czynności komornika, co

mogłoby zniwelować negatywne skutki, jakie wiązać się będą ze znacznym wzrostem ilości skarg w sądach.

3. Oczywiste naruszenie prawa przez komornika (art. 181 pkt 6)

Kontynuując kwestię skarg na czynności komornika, częściowo pozytywnie należy ocenić regulację, według której w przypadku stwierdzenia przez sąd oczywistego naruszenia prawa przez komornika, sąd uwzględnia skargę i stosowanie do okoliczności, może go obciążyć kosztami postępowania wywołanego skargą. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie stronom oraz komornikowi (art. 767 § 6 k.p.c.).

W ocenie KPF, w przypadku oczywistego naruszenia prawa przez komornika, sąd powinien obciążać komornika kosztami postępowania objętego skargą. W przepisie należy wprowadzić obowiązek obciążenia komornika kosztami. Obciążenie nie powinno mieć charakteru fakultatywnego. Niczym nieuzasadnione jest ponoszenia przez strony postępowania egzekucyjnego (wierzyciela, dłużnika) kosztów związanych z wykonywaniem przez komornika czynności, które w sposób oczywisty naruszają prawo. Dotychczas uczestnik musiał zwracać skarżącemu koszty postępowania mimo, że skarga wniesiona była w związku z oczywistymi błędami poczynionymi przez komornika w toku postępowania.

Zmiana ta powinna spowodować także przyspieszenie postępowania, jako że komornik będzie miał możliwość skargę uwzględnić bez przekazywania akt do sądu.

4. Utrwalenie czynności egzekucyjnych za pomocą urządzenia rejestrującego (art. 181 pkt 10)

Projekt art. 809¹ § 1 k.p.c., zobowiązujący komornika do utrwalania przebiegu czynności dokonywanych przez niego poza kancelarią za pomocą urządzenia rejestrującego obraz i dźwięk – w ocenie KPF – w praktyce oznaczać będzie, iż **komornik nie będzie w stanie samodzielnie prowadzić czynności egzekucyjnych**. Rozwiązanie to wymusi zatem **konieczność uczestniczenia w czynnościach dodatkowej osoby**, której zadaniem będzie rejestrowanie przebiegu czynności, co w znaczący sposób **podniesie koszty** tych czynności, które poniosą strony (przy założeniu, że egzekucja w Polsce osiąga prób skuteczności w wysokości 22% - najprawdopodobniej będzie to wierzyciel).

Z uzasadnienia projektu nie wynika przy tym, czym jest podyktowane to rozwiązanie w kontekście zasady związanej z szybkością, efektywnością prowadzonego postępowania egzekucyjnego, jak i celem związanym z projektem nowej ustawy o kosztach komorniczych – zgodnie z którym egzekucja po 1 stycznia 2017 r. ma stanowić mniejsze obciążenie dla stron postępowania. W ocenie KPF, **rejestracja czynności egzekucyjnych jawi się jako nadzabezpieczenie czynności**.

Ponadto należy mieć na względzie, że **proponowane rozwiązanie może naruszać przepisy o ochronie danych osobowych oraz przepisy o ochronie dóbr osobistych** (wizerunek osoby fizycznej). Należy postulować przyjęcie regulacji umożliwiającej osobom uczestniczącym w czynnościach (np. stronom, świadkom, domownikom) wyrażenie sprzeciwu wobec rejestrowania ich wizerunku i skutki braku zgody na rejestrację.

Postulujemy rezygnację z powyższej propozycji.

5. Ustalanie prawa własności ruchomości (art. 181 pkt 18)

Projektem art. 845 § 2b k.p.c. proponuje się, by komornik umarzał postępowanie w niezbędnym zakresie, jeżeli przedstawiono nie budzący wątpliwości dowód na piśmie, że zajęte ruchomości nie stanowią własności dłużnika, co oceniamy jednoznacznie, jako **rozwiązanie dalece wadliwe, które może spowodować całkowitą likwidację egzekucji z ruchomości**.

Przed wszystkim należy podkreślić, że komornik nie jest uprawniony do badania własności ruchomości podlegających zajęciu, lecz instytucją uprawnioną do takich czynności jest wyłącznie sąd (w sprawach opartych o powództwo przeciwegzekucyjne).

Przyjęcie projektowanego rozwiązania mogłoby spowodować, że dłużnicy będą prawie zawsze przedstawiać komornikowi dokument, z którego będzie wynikać, że ruchomości, które mogłyby podlegać zajęciu zostały sprzedane lub stanowią własność osoby trzeciej.

W ocenie KPF, obecnie obowiązujące przepisy w zakresie możliwości wniesienia **powództwa o zwolnienie spod egzekucji wraz z wnioskiem o zabezpieczenie powództwa poprzez zawieszenie postępowania egzekucyjnego** są wystarczające do zapewnienia ochrony dłużnikowi i osobie trzeciej.

6. Oszacowanie przez biegłego (art. 181 pkt 20)

W opinii KPF, rozwiązanie polegające na wzywaniu biegłego do oszacowania wartości ruchomości w każdym przypadku, gdy wierzyciel lub dłużnik wniesie zastrzeżenia do szacunku wykonanego przez komornika, będzie niepotrzebnie powiększać koszty postępowania egzekucyjnego.

Zwracamy się ponadto z prośbą o uzupełnienie uzasadnienia Projektu u.k.s. o wskazanie przyczyny ustalonej w projekcie granicy kwotowej w wysokości 25.000 zł (zmiana w art. 853 § 4 k.p.c.).

Proponujemy, by komornik wzywał biegłego, jeżeli według oceny komornika, wartość zajętej ruchomości przekracza 50.000 zł (pięćdziesiąt tysięcy złotych).

7. Wykreślenie hipoteki (art. 181 pkt 27)

Należy pozytywnie ocenić proponowaną zmianę w zakresie art. 1003 § 2 k.p.c., zgodnie z którą na podstawie samego postanowienia o przysądzeniu własności wykreśla się wszystkie hipoteki obciążające nieruchomości, jeżeli w postanowieniu stwierdzono złożenie całej ceny nabycia na rachunek depozytowy Ministra Finansów.

8. Plan podziału (art. 181 pkt 28)

Szczególnie istotną zmianą, w kontekście prowadzenia postępowania egzekucyjnego z nieruchomości jest wprowadzenie zasady doręczania uczestnikom odpisu planu podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości.

W obecnym porządku strony informowane są o sporządzeniu takowego planu – od momentu doręczenia zawiadomienia strony mają 2 tygodnie na wniesienie zarzutów do planu podziału. W praktyce zaś często wniosek strony o doręczenie odpisu planu podziału nie zostanie w tym terminie rozpatrzony, nie mówiąc już o jego doręczeniu wnioskodawcy i wniesieniu zarzutów. Trudno zakładać, że każdorazowo wierzyciel (lub inny uczestnik) będzie miał możliwość osobiście zapoznać się z planem, aby wnieść, w przypadku naruszenia jego interesów, zarzuty.

9. Odwołanie prezesa sądu rejonowego (art. 183 pkt 4)

Uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do odwołania prezesa sądu rejonowego w razie niewywiązywania się z obowiązków w zakresie nadzoru nad komornikami należy ocenić negatywnie z uwagi na **możliwość powstania silnej presji w sprawowaniu nadzoru, która - poprzez zbyt rygorystyczne podejście do kontroli komorników - może doprowadzić do licznych, bezpodstawnych interwencji, a w konsekwencji do spadku efektywności postępowań egzekucyjnych**. Postulujemy rezygnację z proponowanego § 6 art. 27 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

V. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU USTAWY O KOSZTACH KOMORNICZYCH

(jednostki redakcyjne podane w nawiasie opowiadają jednostkom redakcyjnym Projektu u.k.k.)

1. Opłata egzekucyjna (art. 3 ust. 3)

W ocenie KPF, **opłata egzekucyjna nie powinna stanowić daniny publicznej i w całości być dochodem budżetu państwa**. Przyjęcie proponowanego rozwiązania wpłynie na jakość świadczonych usług przez komorników sądowych, gdyż zniechęci komorników do skutecznego działania i egzekwowania należności, czego największymi pokrzywdzonymi będą wierzyciele. W związku ze zmianą, drastycznie spadną wynagrodzenia komorników. Jak wspomniane zostało we wcześniejszym komentarzu do art. 97 Projektu u.k.s., rozwiązanie to niesie za sobą **zagrożenie zamknięcia części najmniejszych i niedawno otwartych kancelarii komorniczych, co może spowodować nawet niezagwarantowanie ciągłości procesu egzekucyjnego**

2. Bezskuteczność postępowania a koszty (art. 9 ust. 6)

W przypadku bezskutecznej egzekucji komornik ma wydawać postanowienie o pobraniu **od wierzyciela** kosztów, co **spowoduje zwiększenie wysokości kosztów umorzonego postępowania**.

3. Zwrot kosztów czynności podejmowanych poza rewirem (art. 10)

Projekt u.k.s. (art. 10) i projekt zmiany k.p.c. (art. 770 § 2), przewidują, że niektóre koszty działań komornika wybranego przez wierzyciela, podejmowane poza jego rewirem, obciążają wierzyciela i nie wlicza się ich do kosztów postępowania obciążających wierzyciela.

Rozwiązanie powyższe należy ocenić krytycznie, gdyż pomimo możliwości przyjmowania spraw przez komornika spoza swojego rewiru, wierzyciele nie będą zainteresowani kierowaniem takich spraw ze względu na brak możliwości odzyskania poniesionych kosztów - nawet w przypadku skutecznej egzekucji – co w znaczący i nieuzasadniony sposób osłabi możliwość dokonania wyboru komornika.

4. Celowość zaliczek (art. 11 ust. 2)

Regulacja, iż komornik będzie mógł przeznaczyć zaliczkę wyłącznie na cel, na który została opłacona spowoduje brak możliwości przeznaczenia zaliczki na poszukiwanie majątku dłużnika, na dokonanie innych czynności (aktualnie w ramach poszukiwania majątku komornicy pytają ZUS i opłacają korespondencję). **Rozwiązanie to wpłynie na znaczny wzrost kosztów postępowania egzekucyjnego**.

5. Zwrot wydatków (art. 16)

Treść art. 16 Projektu u.k.k. budzi znaczne kontrowersje w kwestii możliwości skutecznego odzyskania należności przez wierzycieli. Należy zauważyć, że koszty te finalnie obciążą dłużnika przy

skutecznej egzekucji, a co za tym idzie, mimo zmiany stawek, koszty postępowania wzrosną. Ograniczona zostaje możliwość zaspokojenia roszczeń. **Wierzyciel zostaje zobowiązany do poniesienia dodatkowych kosztów związanych z poszukiwaniem majątku dłużnika.** Tym samym, chcąc je ograniczyć, wierzyciel będzie rezygnował z szeregu zapytań i możliwości szybkiego zaspokojenia na rzecz ograniczenia dodatkowych kosztów. **Sprawy w przypadku bezskuteczności będą ponownie kierowane do egzekucji, celem przerwania terminu przedawnienia, a w finalnie skutecznym postępowaniu kosztami kolejnych postępowań obciążony zostanie dłużnik.**

Nie sposób nie wspomnieć o wpływie zmian na sytuację kancelarii komorniczych, szczególnie mniejszych i nowo powstałych. **Komornicy zostają zobligowani do uiszczenia opłat z tytułu pozyskania wiadomości, jeszcze przed możliwością wezwania o zwrot kosztów wierzyciela.** A co za tym idzie, konieczne będzie istnienie sporego kapitału kancelarii dla pokrycia kosztów prowadzonych spraw. Zmiana będzie prowadziła do **utruty ekonomicznego sensu istnienia szeregu kancelarii.**

6. Rozliczenie zaliczki (art. 18)

Zmianę regulacji ocenić należy pozytywnie, dzięki stałemu dostępowi stron do informacji o aktualnie poczynionych wydatkach oraz opłaconych zaliczkach. W obecnej praktyce, uzyskanie informacji jest utrudnione. Strony mogą uzyskać takową poprzez kontakt telefoniczny, bądź osobny wniosek procesowy. Praktyka wprowadzana w art. 18 ust. 4 Projektu u.k.k. przyczynia się do transparentności postępowania na każdym jego etapie. Gwarantuje również stały dostęp do wszystkich istotnych informacji zarówno dla dłużników jak i wierzycieli.

Uwagę należy jednak zwrócić na wydłużenie okresu zwrotu zaliczki w przypadku niewykonania czynności, na którą została uiszczona (art. 18 ust. 1). Termin ten w chwili obecnej wynosi 1 miesiąc, lecz zmiana niesie za sobą ograniczenie możliwości rozliczenia sprawy przez wierzyciela, rzutując tym samym na sytuacji dłużnika. **Wierzyciel przez okres 3 miesięcy nie będzie w stanie właściwie rozliczyć sprawy i potwierdzić braku istnienia zobowiązania.** W przypadku wierzycieli masowych może to wiązać się z kontaktem z dłużnikiem i nieuzasadnionymi wezwaniami do opłacenia pozostałej kwoty.

7. Opłata od wniosku (art. 22)

Brzmienie art. 22 Projektu u.k.k. wydaje się niejasne z pozycji wierzyciela. Po pierwsze, obwarowanie terminem do uiszczenia zaliczki jest niekorzystne dla **wierzyciela, który jako strona inicjująca postępowanie, nie powinien zostać ograniczony terminem opłacenia wezwania.** To wierzyciel składa do komornika wnioski egzekucyjne i weryfikuje tok postępowania.

Po drugie, brak jest dokładnego określenia konsekwencji nieopłacenia zaliczki w całości o jaką wzywa komornik. Nowelizacja k.p.c. nie nakłada już na wierzyciela obowiązku wskazania sposobów egzekucji (taki wniosek wymagany jest tylko w przypadku wszczęcia egzekucji z nieruchomości). Komornik wzywa dłużnika do wyjawienia majątku, w przypadku bezskuteczności wezwania, ustala możliwe źródła zaspokojenia roszczenia. Co w przypadku, gdy wierzyciel, zostanie wezwany do opłacenia szeregu zapytań, a jego wolą jest skorzystanie tylko z możliwości ustalenia zatrudnienia dłużnika. **Przy**

braku dookreślenia możliwości opłacenia tylko części wezwania możliwe będą zwroty wniosków egzekucyjnych.

Z drugiej strony, praktyka komorników starających się uniknąć procesowania spraw bezskutecznych, może prowadzić do takich sytuacji, gdzie **w wezwaniach pojawią się koszty zapytań, z którymi nie zgodzi się wierzyciel tylko w celu dokonania zwrotu wniosku.** Dodatkowo w świetle wcześniej analizowanych przepisów i możliwości pobierania opłat za ujawnienie informacji przez organy zobowiązane, **wierzycielowi będzie zależało na stopniowym badaniu majątku dłużnika i nie będzie opłacał całości wezwania.**

8. Koszty postępowania a jego umorzenie (art. 28 ust. 1)

Uważamy, iż **całkowicie niezasadne jest obligatoryjne obciążanie wierzyciela kosztami postępowania egzekucyjnego w przypadku umorzenia postępowania w na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c.** Prowadzić to bowiem może do nieskładania przez wierzyciela wniosku o umorzenie postępowania, nawet jeżeli takowe jest niecelowe, wobec konieczności poniesienia wspomnianej powyżej opłaty, która niejednokrotnie może być kwotą znaczącą. Katalog przyczyn złożenia przez wierzyciela wniosku o umorzenie egzekucji jest na tyle szeroki, że trudno znaleźć uzasadnienie dla takiego przerzucenia odpowiedzialności finansowej na wierzyciela.

Należy ponadto zauważyć, że w przypadku, np. zgonu dłużnika, czas na ustalenie ewentualnych spadkobierców jest stosunkowo długi, a co za tym idzie - wierzyciel często nie jest w stanie dokonać czynności potrzebnej do dalszego prowadzenia postępowania lub zażądać podjęcia zawieszzonego postępowania w terminie 6 miesięcy.

W związku z powyższym, **proponowany przepis nie uwzględnia sytuacji, gdy postępowanie nie mogło być prawidłowo prowadzone bez winy wierzyciela**, co powoduje, że obciążanie wierzyciela kosztami postępowania w przypadku umorzenia egzekucji na podstawie na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c. jest bezzasadne. Proponujemy rezygnację z tego rozwiązania.

Jednocześnie, zmiana wprowadza brak dolnej i górnej granicy opłaty w przypadku umorzenia postępowania na wniosek wierzyciela lub na podstawie art. 824 § 1 pkt 4 k.p.c., co może spowodować w jednostkowych przypadkach drastyczny wzrost kosztów w tym obszarze, szczególnie dla spraw z wysokim zadłużeniem.

Ustawodawca nie precyzuje przy tym, **kto ponosi koszty w przypadku umorzenia postępowania w trakcie spełniania świadczenia bezpośrednio na rachunek wierzyciela przy jednoczesnym zawieszeniu postępowania egzekucyjnego powyżej 6 miesięcy.** Budzi to wątpliwości zarówno po stronie zasadności obciążania tymi kosztami wierzyciela jak i dłużnika.

Należy zaznaczyć, że projektowany przepis art. 28 ust. 1 w swoim brzmieniu wprost przywołuje art. 824 § 1 p. 4 k.p.c., który wszedł w życie z dniem 8 września 2016 roku. Zgodnie z przepisami przejściowymi (art. 23) ustawy z dnia 10 lipca 2015 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw przepis ten będzie znajdował

zastosowanie do postępowań egzekucyjnych wszczętych po dniu 8.09.2016 roku.

W zaistniałym stanie prawnym planowane brzmienie art. 49 ust. 2 Projektu u.k.k., zgodnie z którym art. 28 ma obowiązywać od dnia wejścia w życie ustawy, będzie powodować nieuprawnione pokrzywdzenie wierzycieli obciążania ich kosztami egzekucji, której sposób procedowania zgodnie z praktyką w dotychczasowym stanie prawnym był odmienny. Należy zważyć, że do tzw. „bezczynności” wierzyciela bardzo często dochodzi w przypadkach konieczności uzyskania przez niego tytułu wykonawczego w związku z przejściem obowiązku (czy to po stronie dłużnika czy też wierzyciela).

W przypadku przejścia uprawnień po stronie wierzyciela rozwiązaniem możliwym do zastosowania zdaje się być art. 804(1) k.p.c. umożliwiający w przypadku przejścia praw do wierzytelności na rzecz nowego wierzyciela wykazanie tego przejścia przed samym organem egzekucyjnym bez konieczności pozyskiwania klauzuli wykonalności na rzecz nowego wierzyciela w trybie art. 788 k.p.c. Z uwagi jednak na fakt, że przepis ten obowiązuje dopiero od 3 miesięcy w chwili opiniowania projektu ustawy o kosztach komorniczych praktyka nie pozwala na ocenę możliwości i warunków jego zastosowania. W związku z powyższym zasadne jest wprowadzenie *vacatio legis* proponowanych przepisów ustawy do czasu, gdy czynne stosowanie powołanej regulacji prawnej pozwoli wierzycielom posiadającym uprawnienie do wstąpienia do zainicjowanego już przez wierzyciela pierwotnego postępowania egzekucyjnego na opracowanie i wprowadzenie w życie takich rozwiązań prawnych, które będą uznawane za konieczne i wystarczające do skorzystania z powołanej normy prawnej.

W przypadku przejścia praw do wierzytelności po stronie dłużnika aktualny stan prawny w stopniu jeszcze wyższym implikuje konieczność wprowadzenia *vacatio legis* projektowanego przepisu.

Zgodnie z art. 1026 k.p.c. w przypadku śmierci dłużnika stwierdzenie nabycia spadku może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia otwarcia spadku. W aktualnym stanie prawnym w praktyce wszczynanie przedmiotowych postępowań wniosku wierzycieli następowało dopiero z chwilą braku wytoczenia stosowanego wniosku przez osoby uprawnione do spadkobrania w tym terminie. Planowany przepis ustawy będzie dla wierzycieli stanowił istotną zmianę – biorąc bowiem pod uwagę czas trwania postępowań o stwierdzenie nabycia spadku będą oni inicjować te postępowania niezwłocznie po uzyskaniu wiedzy o zgonie dłużnika tak by nie uchybić rocznemu terminowi do podjęcia postępowania egzekucyjnego. Wejście w życie art. 28 planowanej ustawy w dniu jej ogłoszenia, bez stosownego *vacatio legis*, powoduje, że w wielu przypadkach czas „pozostały” wierzycielom dla podjęcia stosowanych czynności uległby znacznemu skróceniu z uwagi na upływ kilku miesięcy od dnia wprowadzenia w życie art. 824 § 1 p. 4 k.p.c. bez jednoczesnego istnienia w zapisach ustaw sankcji analogicznej do projektowanej w art. 28 Projektu u.k.k.

Rozważając powyższe należy dodatkowo wskazać, że zasadność wprowadzenia art. 28 Projektu u.k.k. w projektowanym brzmieniu winna być poddana ponownej analizie. W aktualnym brzmieniu, w przypadku, o którym mowa powyżej, a zatem w sytuacji zgonu dłużnika, wierzyciel w każdym przypadku zostanie bowiem obciążony opłatą egzekucyjną. Stanie się tak bowiem tak w przypadku złożenia przez niego wniosku o umorzenie postępowania (gdy nie będzie miał zamiaru prowadzenia

egzekucji z udziałem spadkobierców dłużnika) czy też w przypadku umorzenia postępowania na skutek jego bezczynności (niepodjęcia zawieszzonego postępowania z udziałem spadkobierców). Powyższa konstrukcja prawna będzie zatem godzić w interesy wierzycieli nie pozostawiając im żadnej możliwości uniknięcia obciążenia opłatą w przypadku zgonu dłużnika w jej toku.

Wejście w życie powołanych przepisów ustawy w planowanym brzmieniu i z pominięciem *vacatio legis* będzie zatem tworzyć niekorzystną z punktu widzenia ekonomiki postępowania ilość możliwych stanów faktycznych i prawnych, w których to wierzyciel będzie obciążony opłatą egzekucyjną pomimo braku możliwości uniknięcia wydania postanowienia o umorzeniu postępowania z powodów od siebie niezależnych.

Należy również zaznaczyć, że natychmiastowe wejście w życie powołanych przepisów projektowanej ustawy nie znajduje także podstawy ustawowej i należy je odczytywać jako ustanowione *contra legem*. Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych skrócenie (czy też pominięcie) *vacatio legis* aktu normatywnego (czy też norm w nim zapisanych) może nastąpić wyłącznie jeżeli ważny interes państwa wymaga natychmiastowego wejścia w życie aktu normatywnego i zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

9. Niecelowe wszczęcie postępowania egzekucyjnego (art. 29)

W art. 29 Projektu u.k.k. posłużono się pojęciem „niecelowego wszczęcia postępowania”, które jest sformułowaniem dalece nieostrym. W praktyce może to rodzić **problemy interpretacyjne, kiedy egzekucja została wszczęta celowo, a kiedy nie.**

Tytułem przykładu: czy egzekucja została wszczęta niecelowo, gdy w wyniku wniosku o przewrót terminu do wniesienia sprzeciwu od nakazu zapłaty, termin ten zostanie przywrócony, ale z uwagi na to, że korespondencja z pozwem została odebrana przez osobę będącą dorosłym domownikiem, która następnie nie przekaze pozwu wraz z nakazem zapłaty stronie postępowania? W naszej opinii, obciążanie wierzyciela kosztami postępowania w takim wypadku nie powinno mieć miejsca.

W związku z powyższym, postulujemy aby komentowany przepis wskazywał, że wierzyciel zostaje obciążony kosztami postępowania jedynie w przypadku niecelowego wszczęcia postępowania **z winy wierzyciela**, a także w przypadku wskazania we wniosku osoby niebędącej dłużnikiem.

W przypadku spraw niejednoznacznych, komornik może ponadto dopatrywać się niecelowości wszczęcia egzekucji w związku z tym, że opłata będzie dwukrotnie wyższa, niż ta wynikająca z art. 28 Projektu u.k.k.

10. Opłata za udział w usunięciu oporu dłużnika (art. 35)

Negatywnie należy ocenić wprowadzenie opłaty stałej przewidzianej w art. 35 Projektu u.k.k., który stanowi, iż w sytuacji usunięcia oporu dłużnika oraz za wykonanie nakazu w sprawie osadzenia dłużnika w zakładzie, komornik pobiera opłatę stałą w wysokości 1.000 zł oraz wzywa wierzyciela do jej uiszczenia pod rygorem odmowy wykonania polecenia Sądu (opłatę za areszt ponosi wierzyciel).

W uzasadnieniu nie wskazano przyczyn wprowadzenia proponowanej regulacji. **Opór dłużnika przy egzekucji i brak możliwości wyegzekwowania przez egzekucyjny organ państwowy świadczenia należnemu wierzycielowi świadczy o słabości państwa i egzekucji.** Dodatkowo jest **przestępstwem** udaremniania zaspokojenia wierzyciela (art. 300 Kodeksu cywilnego). W ocenie KPF, **nie ma żadnego uzasadnienia dlaczego ww. opłatę miałby ponosić wierzyciel.**

Rekomendujemy rezygnację z przedmiotowej opłaty.

VI. UWAGI SZCZEGÓŁOWE DO PROJEKTU ZMIAN W PRZEPISACH OBOWIĄZUJĄCYCH

(jednostki redakcyjne podane w nawiasie opowiadają jednostkom redakcyjnym Projektu u.k.k.)

1. Zwrot kosztów czynności podejmowanych poza rewirem (art. 47 pkt 2)

Projekt u.k.s. (art. 10) i projekt zmiany k.p.c. (art. 770 § 2), przewiduje, że niektóre koszty działań komornika wybranego przez wierzyciela, podejmowane poza jego rewirem, obciążają wierzyciela i nie wlicza się ich do kosztów postępowania obciążających wierzyciela.

Mimo możliwości przyjmowania spraw przez komornika spoza swojego rewiru, wierzyciele nie będą zainteresowani kierowaniem takich spraw ze względu na brak możliwości odzyskania poniesionych kosztów - nawet w przypadku skutecznej egzekucji – co w znaczący i nieuzasadniony sposób osłabi możliwość dokonania wyboru komornika.

2. Koszty zastępstwa prawnego (art. 47 pkt 2)

Koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym nie mogą być wyższe niż stawka minimalna (projekt art. 770 § 3 k.p.c.). W uzasadnieniu do Projektu u.k.k. **brak wskazania argumentacji** dotyczącej wprowadzenia ww. ograniczenia w przyznawaniu przez organ egzekucyjny wyższych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym.

Należy zaznaczyć, że w postępowaniu egzekucyjnym stawka minimalna zastępstwa wynosi 25 % stawki zastępstwa w zwykłym postępowaniu sądowym (vide: § 8 pkt 7 w zw. z § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz § 8 pkt 7 w zw. z § 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie), a w przypadku egzekucji z nieruchomości wynosi 50 % stawki zastępstwa w zwykłym postępowaniu sądowym.

Postulujemy utrzymanie obecnie obowiązującej regulacji polegającej na tym, że komornik sądowy, tak jak sąd, ma prawo przyznawania kosztów zastępstwa do sześciokrotności stawki minimalnej określonej stosownymi przepisami.

3. Opłata sądowa za wyjawienie majątku (art. 48 pkt 2)

Projekt u.k.k. przewiduje wzrost wysokości opłaty sądowej za wyjawienie majątku z 40 zł do 200 zł (projekt art. 70 pkt 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

KPF rekomenduje pozostawienie dotychczasowej stawki w wysokości 40 zł, gdyż jej **podwyższenie może zniechęcić wierzycieli do korzystania z tego środka, a przez to negatywnie wpływać na skuteczność prowadzonych egzekucji.**

4. Wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji (art. 48 pkt 5)

Co prawda w zakresie opłaty od wpisu do księgi wieczystej ostrzeżenia Projekt u.k.k. nie wprowadza zmian merytorycznych, ale przewiduje, iż wniosek komornika o wykreślenie w księdze wieczystej wpisu o wszczęciu egzekucji będzie wolny od opłaty.

Zmiana ta jest zdecydowanie istotna z punktu widzenia zapewnienia zgodności wpisów w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym – w praktyce często wpisy te nie były wykreślane, bo po umorzeniu egzekucji żaden z uczestników postępowania nie chciał ponosić związanych z tym kosztów. Prowadziło to do kuriozalnych sytuacji, gdy wierzyciel hipoteczny, chcąc skutecznie wszcząć egzekucję z nieruchomości, z której wcześniej toczyło się już postępowanie egzekucyjne na rzecz innego wierzyciela, zmuszony był wykazywać interes prawny celem uzyskania od komornika prawomocnego postanowienia o umorzeniu egzekucji (wydanego w poprzednio toczącym się postępowaniu), aby przedłożyć go w wydziale ksiąg wieczystych w celu wykreślenia widniejącego ciągle ostrzeżenia o dawno już umorzonych egzekucji. Niemniej kuriozalne były sytuacje, w których, aby ominąć opisaną powyżej biurokrację, komornik składał do ksiąg wieczystych wnioski o przyłączeniu do egzekucji (wpisanej, umorzonych, niewykreślonych).

Stąd zdecydowanie należy uznać, że proponowana zmiana stanowi poprawę dotychczasowej sytuacji wszystkich uczestników postępowania.

VII. PODSUMOWANIE

Analiza Projektu u.k.s. i Projektu u.k.k. oraz danych dotyczących działalności kancelarii komorniczych w Polsce budzi obawy, co do przyszłości prowadzenia postępowań egzekucyjnych w aspekcie zwiększenia szybkości i skuteczności odzyskiwania egzekwowanych długów.

Zastrzeżenia rodzi chaos interpretacyjny dotyczący m.in. statusu komornika sądowego, znaczne ograniczenie przychodu komorników oraz nałożenie konieczności dokonania nakładów na dodatkowe inwestycje w systemy teleinformatyczne, co może doprowadzić do zaniku ekonomicznej podstawy prowadzenia działalności. **Przy nowych założeniach, kancelaria komornicza zatrudniająca 8 pracowników i prowadząca 2.500 spraw rocznie nie ma szans na utrzymanie płynności finansowej.** Dodatkowo nałożenie na komornika obowiązku osobistego dokonywania szeregu czynności, uniemożliwia wywiązywanie się z nałożonych obowiązków oraz staje na przeszkodzie skutecznej pracy kancelarii.

Należy wyraźnie wskazać, iż przyjęcie regulacji w proponowanym kształcie przyniesie **załamanie rynku obrotu wierzytelnościami, pozbawiając wszystkich wierzycieli możliwości zaspokojenia roszczeń.**

Zastosowane przy tworzeniu przepisów kryterium polepszenia sytuacji dłużników, eliminuje wręcz możliwość prowadzenia skutecznej egzekucji. Należy pamiętać, że wszczęcie postępowania egzekucyjnego jest ostatecznością. Wierzyciel zawsze dąży do uzyskania zaspokojenia poprzez

działania polubowne. **Postępowanie egzekucyjne jest ostatecznym środkiem, zmierzającym do egzekucji niedotrzymanych zobowiązań i jako takie powinno nieść ze sobą elementy represyjne w postaci dotkliwych opłat komorniczych, jako zniechęcających do recydywy w zakresie niepłacenia długów.**

Wprowadzenie w życie proponowanego kształtu przepisów nie pozostanie bez wpływu na gospodarkę. **Institucje finansowe - chcąc zabezpieczyć się przed niewypłacalnością klientów - prowadzić będą do zaostrzenia kryteriów oraz zabezpieczenia sprzedaży produktów kredytowych.**

Przyjęcie wielu proponowanych rozwiązań doprowadzi do upadku systemu egzekucji sądowej i zapaści w realizowaniu tytułów wykonawczych w sprawach cywilnych. W poczuciu odpowiedzialności za stan egzekucji sądowej w Polsce i akceptując – co do zasady – kierunek zmian w egzekucji, wysuwamy przy tym ponownie postulat o kontynuowanie prac w ścisłej współpracy ze środowiskami wierzycieli, komorników, dłużników oraz teoretyków prawa (przedstawicieli doktryny). **Służyć temu powinna merytoryczna konferencja uzgodnieniowa, którą – w imieniu środowiska wierzycielskiego skupionego w KPF - rekomendujemy zorganizować.**

VIII. ZAŁĄCZNIKI DO STANOWISKA

1. Raport KPF autorstwa Prof. Dr hab. Anny Lewickiej Strzałeckiej: *Moralność finansowa Polaków. Raport z badań*. Gdańsk-Warszawa, maj 2016.
2. Analiza KPF: *Znaczenie egzekucji komorniczej oraz jej skuteczności - analiza na podstawie badań*. Gdańsk, grudzień 2017.

Konferencja®
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce